

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

**Analýza demografického vývoje Hlavního města Prahy
a jeho tendence**

Kateřina Jourová

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Jourová

Ekonomika a management

Provoz a ekonomika

Název práce

Analýza demografického vývoje Hlavního města Prahy a jeho tendence

Název anglicky

Analysis of the demographic development of the Capital city of Prague and its tendencies

Cíle práce

Cílem práce je zhodnocení dosavadního demografického vývoje Hlavního města Prahy na základě relevantních demografických ukazatelů. Práce se bude zabývat změnami ve vývoji počtu a struktury obyvatelstva a jejich příčinami. Součástí řešení bude výpočet očekávaného budoucího vývoje obyvatelstva v Praze a hodnocení rozdílů mezi jednotlivými vybranými městskými částmi.

Metodika

Bakalářská práce bude vycházet převážně z databáze Českého statistického úřadu. Teoretickým podkladem pro práci bude odborná literatura zabývající se tématy z oblasti demografie. V praktické části budou použity statistické metody z oblasti časových řad a indexní analýzy.

Harmonogram:

Studium odborné literatury a odborných textů: 03/2020-09/2020

Předložení konečné podoby literární rešerše: 10/2020

Výběr a zpracování dat: 08/2020-01/2021

Předložení konečné podoby bakalářské práce: 15.2. 2021

Doporučený rozsah práce

30-50 stran

Klíčová slova

demografie, struktura obyvatelstva, demografický vývoj, demografická statika a dynamika, demografické projekce, časová řada

Doporučené zdroje informací

- BURDA, Z. Statistika pro obchodní akademie. 5. upr. vyd. Praha: Fortuna, 2009. 94 s. ISBN 80-7168-963-7.
- HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J., FISCHER, J. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
- KALIBOVÁ, K. Úvod do demografie: učební texty. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.
- LOUŽEK, M. Populační ekonomie a její důsledky pro účinnost pronatalitních politik. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004. 152 s. ISBN 80-86547-35-3.
- PAVLÍK, Z., KALIBOVÁ, K., VODÁKOVÁ, A. Demografie (nejen) pro demografy. 2. upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. 128 s. ISBN 80-85850-30-3.
- PRÁŠILOVÁ, M., SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B. Zdroje a zpracování sociálních a ekonomických dat: učební texty. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2004. 194 s. ISBN 80-213-1189-4.
- ROUBÍČEK, V. Úvod do demografie. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1997. 348 s. ISBN 80-85963-43-4.
- SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B. Statistické metody II. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2008. 107 s. ISBN 978-80-213-1736-9.
- SVATOŠOVÁ, L., PRÁŠILOVÁ, M. Statistické metody v příkladech. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2008. 212 s. ISBN 978-80-213-1673-7.
- VAŇO, B., JURČOVÁ, D., MÉSZÁROS, J. Základy demografie. 1. vyd. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. 132 s. ISBN 80-968927-3-8.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Marie Prášilová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 2. 10. 2020

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 24. 02. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza demografického vývoje Hlavního města Prahy a jeho tendence" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 03. 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Marii Prášilové, CSc. za vedení, odborné rady a připomínky k mé bakalářské práci. Dále za ochotný a milý přístup při jejím zpracování.

Analýza demografického vývoje Hlavního města Prahy a jeho tendence

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá analýzou demografického vývoje Hlavního města Prahy a městskými částmi Prahou 10 a Prahou 4 v letech 2005–2019. V teoretické části práce jsou vysvětleny klíčové pojmy související s demografií. Praktická část je zaměřena na analýzu změn vývoje počtu obyvatel v Praze a ve vybraných městských částech Praze 10 a Praze 4. Řeší strukturu počtu obyvatelstva dle pohlaví a věku, vývoj migračního salda a přirozeného přírůstku ve zmíněných oblastech. Porovnává vývoj porodnosti a úmrtnosti v Praze 10 a v Praze 4 s celou Prahou. Součástí řešení je výpočet budoucího vývoje počtu obyvatel v Praze pomocí extrapoláčních metod. Vlastní práce vychází převážně z databáze Českého statistického úřadu. Pro analýzu dat byly použity demografické ukazatele, elementární charakteristiky časových řad a indexní analýza. V poslední části práce je zhodnocení výsledků a doporučení pro příznivější demografický vývoj populace v Hlavním městě Praze a v městských částech v Praze 10 a v Praze 4.

Klíčová slova: demografie, struktura obyvatelstva, demografický vývoj, demografická statika a dynamika, demografické projekce, časová řada

Analysis of the demographic development of the Capital city of Prague and its tendencies

Abstract

This bachelor's thesis deals with the analysis of the demographic development of Prague and the city districts of Prague 10 and Prague 4 in years 2005–2019. The theoretical part of the thesis explains the key concepts relating to demography. The practical part is focused on the analysis of changes in the development of the population in Prague and in selected city districts of Prague 10 and Prague 4. It deals with the structure of the population by sex and age, the development of net migration and natural increase in these areas. It compares the development of natality and mortality in Prague 10 and Prague 4 with the whole city of Prague. Part of the solution is the calculation of future development of the population in Prague using extrapolation methods. The original work is based mainly on the database of the Czech Statistical Office. Demographic indicators, elementary characteristics of time series and index analysis were used for the data analysis. The last part of the work contains an evaluation of the results and recommendations for a more favorable demographic development of population in the city of Prague and in the city districts of Prague 10 and Prague 4.

Keywords: demography, population structure, demographic process, demographic statics and dynamics, demographic projections, timeline

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
2.2.1 Použité demografické ukazatele	12
2.2.2 Analýza časových řad	14
3 Teoretická východiska	17
3.1 Pojem demografie	17
3.1.1 Demografická terminologie	17
3.1.2 Členění demografie	18
3.2 Demografické ukazatele	19
3.3 Demografické události a procesy	20
3.4 Demografická struktura obyvatelstva	23
3.5 Prameny demografických dat.....	26
3.6 Demografická prognostika	28
3.7 Demografické politiky	28
3.7.1 Populační politika	28
3.7.2 Natalitní politika	29
3.7.3 Sociální politika	29
3.7.4 Rodinná politika.....	31
4 Charakteristika Hlavního města Prahy	32
5 Vlastní práce	34
5.1 Analýza změn vývoje počtu obyvatel v Praze	34
5.1.1 Charakteristika městských částí Prahy 10 a Prahy 4	35
5.1.2 Rozdíly v počtu obyvatel ve vybraných městských částech.....	36
5.2 Analýza změn vývoje struktury počtu obyvatelstva	38
5.2.1 Struktura počtu obyvatelstva dle pohlaví a věku v Praze	39
5.2.2 Struktura počtu obyvatelstva dle pohlaví a věku v Praze 10 a v Praze 4 .	42
5.3 Analýza porodnosti a úmrtnosti v Praze, v Praze 10 a v Praze 4.....	45
5.3.1 Porodnost	45
5.3.2 Úmrtnost	46
5.3.3 Přirozený přírůstek.....	47
5.4 Predikce budoucího vývoje počtu obyvatelstva	48
5.4.1 Budoucí vývoj počtu obyvatelstva Hlavního města Prahy	48
5.4.2 Budoucí vývoj počtu obyvatelstva Prahy 10 a Prahy 4	49

6 Zhodnocení a doporučení	51
7 Závěr.....	52
8 Seznam použitých zdrojů.....	54
9 Přílohy	58

Seznam obrázků

Obrázek 1 Věková pyramida.....	24
Obrázek 2 Sundbärgové typy věkové struktury	25
Obrázek 3 Mapa správních obvodů Prahy	32
Obrázek 4 Mapa městských částí Prahy 4 a Prahy 10	36

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj počtu obyvatel v Praze 10 a Praze 4 v letech 2005-2019 (počet osob)....	37
Tabulka 2 Věková struktura počtu obyvatel v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019....	43
Tabulka 3 Index korelace a determinace lineární a kvadratické trendové funkce	48
Tabulka 4 Bodový a intervalový odhad celkového počtu obyvatel v Praze pro rok 2020 a 2021	49
Tabulka 5 Index determinace lineární a kvadratické trendové funkce Prahy 10 a Prahy 4.	49
Tabulka 6 Bodový a intervalový odhad počtu obyvatel Prahy 10, Prahy 4 pro rok 2020 a 2021	50

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v Praze v letech 2005-2019 (počet osob).....	34
Graf 2 Vývoj migračního salda Prahy 10 a Prahy 4 v letech 2005-2019 (počet osob).....	38
Graf 3 Podíl žen a mužů v Praze v letech 2005-2019 (%).....	39
Graf 4 Věková struktura počtu obyvatel v Praze v letech 2005-2019 (počet osob)	40
Graf 5 Průměrný věk v Praze a v ČR v letech 2005-2019 (roky).....	41
Graf 6 Podíl žen a mužů v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019 (%)	42
Graf 7 Průměrný věk v Praze, v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019 (roky)	44
Graf 8 Hrubá míra porodnosti v Praze, v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019 (‰)....	46
Graf 9 Hrubá míra úmrtnosti v Praze, v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019 (‰).....	47
Graf 10 Vývoj přirozeného úbytku Prahy 10 a Prahy 4 v letech 2005-2019 (počet osob)..	48

1 Úvod

Demografie je věda, která se zabývá reprodukcí lidských populací. Studium vývoje lidských populací je důležité z mnoha aspektů. Z údajů o demografické reprodukci, stárnutí populace, porodnosti a úmrtnosti, lze zjistit, jak se bude daná populace v budoucích letech vyvíjet. V rozvojových zemích dochází k nadměrnému rození dětí a tím i k nedostatku obživy pro všechny. Naopak ve vyspělých zemích je už několik let spíše nižší porodnost a vysoká úmrtnost, která je způsobená staršími populacemi. Ačkoliv jsou ženy na rozdíl od mužů omezeny biologickými hranicemi, v moderní době dávají častěji přednost kariéře, svobodě a cestování než utváření své vlastní rodiny. V dnešní době již existuje několik možností, pomocí kterých může žena oddálit své těhotenství. Díky antikoncepčním a jiným ochranným prostředkům, dochází k regulování porodnosti. V současné době mohou samy vlády jednotlivých států kontrolovat populační růst pomocí populačních politik. Prostřednictvím nástrojů sociální politiky mohou vlády ovlivňovat lidské chování. K podpoře rození dětí, mohou využít různé sociální příspěvky např. rodičovský příspěvek, porodné a příspěvek na bydlení.

Problémem vyspělých zemí není pouze nízká porodnost, ale také vysoká úmrtnost. I když mají oproti rozvojovým zemím vyspělé zdravotnictví, kvůli vysokému počtu starších osob v populaci, je počet zemřelých osob stále vyšší, než je počet živě narozených. Starší obyvatelstvo je náchylnější na nemoci a patří do poproduktivní skupiny 65 a více let. Z hlediska ekonomiky je důležitý rozvoj produkční složky populace (15–64 let), která je ekonomicky aktivní. Věková struktura obyvatelstva a podíl mužů a žen v populaci působí na rozmach ekonomiky dané země.

Celkový počet obyvatel a jeho struktura je ovlivněna migrací. Lidé se stěhují za novými pracovními a studijními příležitostmi, za rodinou, ale také kvůli lepším klimatickým podmínkám či nepříznivé politické situaci v jejich rodné zemi. V České republice dochází jak k vnější, tak k vnitřní migraci. Podíl cizinců v ČR má rostoucí tendenci a tvoří velkou část celkového počtu obyvatelstva. K vnitřní migraci dochází zejména mezi Hlavním městem Prahou a Středočeským krajem. V rámci Prahy dochází také k tzv. vnitropražské migraci, kdy se lidé stěhují z jedné městské části do jiné.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnocení dosavadního demografického vývoje Hlavního města Prahy a vybraných městských částí – Prahy 10 a Prahy 4 – na základě relevantních demografických ukazatelů. Práce se zabývá změnami ve vývoji počtu obyvatel, migračním saldem, přirozeným přírůstkem, porodností, úmrtností a změnami ve struktuře obyvatelstva dle pohlaví a věku ve sledovaném období 2005–2019 a jejich příčinami. Součástí řešení je hodnocení rozdílů mezi jednotlivými vybranými městskými částmi a výpočet očekávaného budoucího vývoje počtu obyvatelstva v Praze.

2.2 Metodika

Bakalářská práce vychází převážně z databáze Českého statistického úřadu. Teoretickým podkladem pro práci byla odborná literatura zabývající se tématy z oblasti demografie. V praktické části byly použity statistické metody z oblasti časových řad a indexní analýzy. Tabulky a grafy se statistickými údaji byly vytvořeny v programu Microsoft Excel.

2.2.1 Použité demografické ukazatele

Index maskulinity (I_m) se používá pro vyjádření počtu mužů připadajících na 100 či 1 000 žen. Většinou se tento ukazatel používá vzhledem k předem určené věkové skupině (Mládek, 1992). Pokud se index maskulinity rovná jedné, tak je roven i počet mužů a žen v dané populaci. Nicméně pokud jeho hodnota přesáhne číslo jedna, pak muži převládají nad ženami. Jestliže je hodnota menší než jedna je v populaci větší počet žen (Vandeschrick, 2000):

$$I_m = \frac{M}{\bar{Z}} \times c$$

kde M ...počet mužů sledovaného souboru osob,

Ž ...počet žen sledovaného souboru osob,

c ...konstanta (100 nebo 1 000).

Index feminity (I_f) vyjadřuje počet žen připadajících na 100 či 1 000 mužů v populaci (Klufová, Poláková, 2010):

$$I_f = \frac{\mathring{Z}}{M} \times c$$

kde \mathring{Z} ...počet žen sledovaného souboru osob,

M ...počet mužů sledovaného souboru osob,

c ...konstanta (100 nebo 1 000).

Index stáří (IS) je počet obyvatel nad 65 let na 100 dětí do 14 let.

$$IS = \frac{\text{Počet obyvatel nad 65 let}}{\text{Počet obyvatel do 14 let}} \times 100$$

Hrubá míra porodnosti (hmp) znázorňuje počet živě narozených dětí na 1 000 obyvatel středního stavu (Klufová, Poláková, 2010).

$$hmp = \frac{\text{počet živě narozených}}{\text{střední stav}} \times 1\,000$$

Hrubá míra úmrtnosti ($hmú$) je počet zemřelých osob na 1 000 obyvatel středního stavu.

$$hmú = \frac{\text{počet zemřelých}}{\text{střední stav}} \times 1\,000$$

Přirozený přírůstek (K) je rozdíl mezi počtem živě narozených dětí (N) a počtem zemřelých osob (M).

$$K = N - M$$

Celkový přírůstek (C) je součet přirozeného přírůstku (K) a salda migrace (S).

$$C = K + S$$

Saldo migrace (S) je tvořeno rozdílem počtu přistěhovalých (I) a vystěhovalých (E) osob.

$$S = I - E$$

2.2.2 Analýza časových řad

Ve statistické analýze schopnosti změn hromadných jevů je hlavním a nejdůležitějším nástrojem časová řada. Časová řada je definována jako posloupnost pozorování, která je srovnatelná z hlediska věcnosti a prostorovosti. Časová řada je vždy časově uspořádaná například od minulosti do přítomnosti. Pomocí prognózy časových řad lze předvídat jejich budoucí chování. Existují tzv. metody analýzy a prognózy ekonomických časových řad, které se stále rozvíjejí (Hindls, Hronová, Seger, Fischer, 2007). Časové řady se dělí na okamžikové, které jsou spojené s určitým okamžikem a na intervalové, pro které je charakteristický určitý časový úsek (Burda, 2009).

Použité elementární charakteristiky časových řad

„Pro charakterizování dynamiky vývoje časových řad, tzn. pro zkoumání rychlosti změn hodnot sledovaného ukazatele v závislosti na čase, je možné užívat různé statistické charakteristiky.“ (Svatošová, Kába, 2008, s. 38).

První absolutní diference (dy_t)

$$dy_t = y_t - y_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

Bazický index ($I_{i/o}$)

$$I_{i/o} = \frac{q_i}{q_o}, \quad i = 1, 2, 3, \dots, n$$

Koeficient růstu (k_t)

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

Průměrný koeficient růstu (\bar{k})

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} \times \frac{y_3}{y_2} \times \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

Tempo růstu (k_t)

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \times 100, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

Modely časových řad

Časová řada většinou obsahuje tři složky a těmi jsou trend, periodická kolísání a náhodná kolísání. Trend je chápán jako hlavní tendence dlouhodobého vývoje časové řady. Pro periodickou složku jsou typické pravidelně se opakující výkyvy ukazatelů časové řady okolo trendu. Náhodné kolísání se projevuje nepředvídatelnými drobnými a nepravidelnými výkyvy časové řady (Prášilová, Svatošová, Kába, 2004).

Pomocí následujícího aditivního (založeného na sčítání) modelu lze vyjádřit proces utváření hodnoty daného ukazatele v čase:

$$y_t = T_t + P_t + \varepsilon_t,$$

kde T_t je trendová složka,

P_t je periodická složka,

ε je náhodná složka.

Pokud se P_t rovná 0, pak se jedná o neperiodickou časovou řadu, jestliže T_t je konstantní, časová řada se nazývá stacionární (Svatošová, Kába, 2008).

Prognóza budoucího vývoje populace

Pomocí extrapolací metody lze předpovědět budoucí vývoj časové řady. Při analýze a prognóze časových řad se vybírá z trendových funkcí ta, která bude nejlépe vystihovat časovou řadu. V praktické části bakalářské práce byla použita lineární a kvadratická trendová funkce.

Lineární trendová funkce

$$T_t = a + bt$$

Kvadratická trendová funkce

$$T_t = a + bt + ct^2$$

Pomocí indexu determinace se volí nejvhodnější trendová funkce pro danou časovou řadu. Čím blíže je hodnota indexu determinace k číslu 1, tím je daná trendová funkce vhodnější. Odmocnině indexu determinace se říká index korelace.

Index determinace

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2}{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}$$

3 Teoretická východiska

3.1 Pojem demografie

Obecně spadá demografie mezi vědní obory, neboť používá svůj vlastní jazyk, své přesně stanové pojmy a zkoumá určitý předem stanovený předmět (objekt). Slovo demografie vzniklo ze dvou řeckých slov, a to z *demos* neboli lid a *grafein* čili psát (Kalibová, 2001).

Existuje několik oborů, které stojí přímo na hranici demografie. Proto je její přesné vymezení velmi obtížné. Mezi ně patří například ekonomická a sociální demografie. Geografie obyvatelstva je považována za součást této vědní disciplíny hlavně z toho důvodu, že jejímu studiu podléhá jak rozmístění a struktura obyvatelstva, tak i migrace (Pavlík, Kalibová, Vodáková, 1998).

Demografie se zabývá především studiem lidských populací, a to zejména jejich demografickou reprodukcí. Demografická reprodukce souvisí s neustálou obnovou daných populací, tudíž s rozením a umíráním. Pro obyvatele je tento vědní obor velmi důležitý, protože nezkoumá pouze již zmíněné procesy reprodukce lidských populací, ale též s nimi spojené demografické jevy a události jako například svatby, potraty, rozvody, nemoci atd. (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003). Výše zmíněné jevy jsou považovány za demografické, protože silně ovlivňují demografickou reprodukci. Nicméně mezi základní demografické události patří narození a úmrtí, které mají v demografii tu největší váhu. Z těchto událostí následně vznikají demografické procesy, které se obecně nazývají porodnost a úmrtnost (Pavlík, Kalibová, Vodáková, 1998).

3.1.1 Demografická terminologie

Při analýze demografického vývoje kdekoliv na světě je velmi zásadní používání správné terminologie. Odborné výrazy jako populace a obyvatelstvo se od sebe liší svým významem, avšak čím dál tím častěji jsou používána jako synonyma. Podle Pavlíka, Kalibové a Vodákové (1998, s. 23) je populace definována jako: „*soubor jedinců určitého živočišného druhu žijících a reprodukcujících se na vymezeném území*“. Vyznačují se jednotným jazykem a stejnou kulturou, kdežto obyvatelstvo jako takové může být složeno z odlišných populací (Pavlík, Kalibová, Vodáková, 1998).

3.1.2 Členění demografie

Demografie jako celek se dá dělit na několik částí, a to na teoretickou demografii, demografickou analýzu, demografickou prognostiku, demografickou metodologii, demografickou statistiku a další (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003).

Teoretická demografie má za úkol hledat a zobecňovat zákonitosti vývoje jednotlivých složek demografických systémů. Naopak demografická analýza je chápána jako již konkrétní proces zabývající se souvislostmi demografické reprodukce. Demografická analýza se snaží charakterizovat jednotlivé znaky demografických událostí. Zaznamenává změny těchto jevů v průběhu času na konkrétním území. Z demografické analýzy posléze vzniknou demografické ukazatele, jejichž význam bude rozebrán v samostatné kapitole (Kalibová, 2001).

Tím, jak se budou v dalších letech vyvíjet lidské populace a jaká bude jejich struktura, se zabývá demografická prognostika. Jak demografická analýza, tak i demografická prognostika by nemohly fungovat bez demografické metodologie. Již z jejího názvu vyplývá, že jejím úkolem je vytvářet a zdokonalovat nástroje, modely a metody pro výzkum dané problematiky. Demografická prognostika, analýza a metodologie jsou subdisciplínami, které by však nemohly existovat bez demografické statistiky. Právě demografická statistika sbírá a shromažďuje důležitá data, která jsou dále zpracovávána. Výsledné údaje poskytují výchozí bod pro jejich další analýzu a díky nim lze předpovědět budoucí vývoj lidských populací (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003).

K tomuto základnímu členění demografie je možné přidat ještě dvě subdisciplíny. Těmi jsou regionální demografie a historická demografie, ke které patří také paleodemografie. Pro historickou demografii je typické čerpání informací a údajů z historických pramenů. Podrobně se zabývá reprodukcí a demografickým chováním obyvatelstva v minulosti. Naopak regionální demografie vychází z aktuálních údajů. Z názvu je patrné, že studuje demografické procesy v jednotlivých regionech. Zkoumá jejich rozdíly a podobnosti v reprodukci obyvatelstva a v jeho rozmístění, popřípadě i v migraci (Pavlík, Kalibová, Vodáková, 1998).

3.2 Demografické ukazatele

Základní a analytická data týkající se jednotlivých složek procesu demografické reprodukce (porodnosti, úmrtnosti, nemocnosti, sňatečnosti a rozvodovosti), se řadí mezi demografické ukazatele (Kalibová, 2001).

Základní data jsou různě uspořádaná řada absolutních čísel, která se čerpají z výsledků sčítání lidu, evidence migrací a přirozené měny atd. Výchozí údaje, což jsou právě získané absolutní počty sledovaných osob, rodin, domácností a demografických událostí (narození, úmrtí ad.), je většinou vhodné transformovat na data analytická. Analytická data jsou nazývána odlišně jako například ukazatele, míry, kvocienty, indexy, záleží totiž na způsobu jejich výpočtu. Pokud jsou tato data tvořena podílem dvou absolutních údajů, značí se jako poměrná čísla. Existují poměrná čísla extenzitní, intenzitní a srovnávací. Za ukazatele struktury neboli poměrná čísla extenzitní jsou považována ta, která jsou vyjádřena podílem a většinou v procentech. Jedná se tedy o strukturu určitého celku. Důležitým charakteristickým znakem tohoto podílu je, že obsahuje dva homogenní údaje stejně termínově i prostorově vymezené. Příkladem může být věková struktura obyvatelstva dané městské části. Jestliže jsou však v čitateli zapsány události a ve jmenovateli jsou uvedeni jejich nositelé, jde o poměrná čísla intenzitní. Jinak se jim také říká ukazatele intenzity. Patří sem např. počet živě narozených na 1 000 obyvatel. Poměrná čísla intenzitní se dále dělí na míry a kvocienty (Šotkovský, 1996).

Míry obecně pracují se středními stavy obyvatelstva. Jedná se o počet obyvatel, který je uveden jako aritmetický průměr počátečního a konečného stavu za sledované období. Příkladem může být hrubá míra úmrtnosti, udávající počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu. Existují míry, kde za nositele událostí je považována ta část populace, kde je vysoká pravděpodobnost, že daná událost nastane. Např. první sňatky u svobodných osob. Další skupinou měř jsou tzv. redukované míry. U těchto měř není podmínkou, aby jejich jmenovatel byl nositelem zkoumané události. Tudíž u takové populace nemusí ke studované události dojít. Tento nositel je určitým způsobem zredukován. Ohled je brán buď na rodinný stav nebo na délku trvání. U kvocientů hraje hlavní roli počet jednotek ve jmenovateli, který je uveden k počátku sledovaného období, a nikoliv ke střednímu stavu. Oproti měřám se svými rysy blíží pravděpodobnostem (Kalibová, 2001).

Poslední typ relativních čísel nelze zařadit ani do prvního ani do druhého typu ukazatele, i když se jedná též o podíl dvou absolutních čísel, protože časově ani prostorově nejsou definovány stejně. Tento typ se nazývá poměrná čísla srovnávací neboli indexy (Pavlík, Rychtaříková, Šubrtová, 1986).

3.3 Demografické události a procesy

Pokud jedinec prochází změnou svého stavu, jde o demografický proces. Zatímco demografická událost je tzv. uskutečnění tohoto procesu. Vzniká tím, že daný jedinec přejde z jednoho určitého stavu do druhého (Demografický informační portál, 2005).

Každý člověk se přímo účastní vytváření demografických událostí, ale zároveň je také ovlivňován svým okolím (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003). Mezi zkoumané demografické procesy patří porodnost, úmrtnost, nemocnost, sňatečnost, rozvodovost a migrace.

Porodnost

Porodnost (natalita) je pojem, který se hojně používá v souvislosti s lidskou reprodukcí a populačními změnami. Jde o demografický proces, který je spojen s narozením, tudíž s demografickou událostí. Porodnost jako proces má vliv na populační růst. Pokud dochází k nárůstu počtu narozených, zvětšuje se i populační růst. Podobné je to i u poklesu. Jestliže se počet narozených dětí snižuje, populační růst je menší (Vandeschrick, 2000). Porodnost také těsně souvisí s plodností, tudíž se schopností muže a ženy rodit děti. V dnešní době lidé často oddalují rodičovství, popřípadě se snaží např. antikoncepčními prostředky usměrňovat počet narozených dětí (Klufová, Poláková, 2010).

Demografickým ukazatelem porodnosti je tzv. hrubá míra porodnosti, která vystihuje opravdový počet živě narozených dětí na tisíc obyvatel. V čisté míře porodnosti se na rozdíl od hrubé míry porodnosti ještě navíc odečte kojenecká úmrtnost (Loužek, 2004).

Období, ve kterém je žena schopna rodit děti, se nazývá reprodukční. Za plodný věk žen je považován věk od 15 do 49 let. Po porodu se rozlišují děti na živě a mrtvě narozené, což souvisí s projevem známek života a na manželské a nemanželské, záležitosti na rodinném stavu matky dítěte (Klufová, Poláková, 2010).

Úmrtnost a nemocnost

Úmrtnost jako hromadný jev a zároveň demografický proces vymírání populace je demografií zkoumána ze všech nejdéle. Při statistickém zjišťování úmrtnosti dané populace, se mezi zemřelé počítají pouze ti, kteří měli na daném území trvalé bydliště. Tudíž pokud se jedná o cizince, který zemřel např. v Praze nezapočítává se do statistiky zemřelých v ČR. Úmrtnost byla pečlivě zkoumána již v minulých stoletích. Tzv. úmrtnostní tabulky vytvořil J. Graunt již v 17. st. V těchto tabulkách byly zaznamenány informace o umírání v každém dosaženém věku u dané populace. Umožňují vypočítat pravděpodobnosti úmrtí pro každý dokončený věk (Šotkovský, 1996, Koschin, 2005).

Hrubá míra úmrtnosti (hmú) je demografickým ukazatelem pro zjišťování intenzity úmrtnosti. Intenzita úmrtnosti se odvíjí od věkové struktury populace. Úmrtnost dětí, dospělých a starších osob se od sebe velmi liší. Také z hlediska pohlaví je v počtu zemřelých mužů a žen velký rozdíl. Statisticky jsou zjišťovány i příčiny smrti, které jsou různého charakteru. Ve většině případů se jedná o úraz či chorobu. Nemocnost populace je stejně jako úmrtnost hromadným jevem. Většinou je vyjádřena počtem onemocnění na určitou nemoc za zvolené období. Nemocnost spolu s několika dalšími faktory ovlivňuje úmrtnost (Šotkovský, 1996, Koschin, 2005).

Sňatečnost a rozvodovost

Sňatečnost stejně jako rozvodovost nepřímo působí na proces reprodukce. Díky uzavírání sňatků vznikají manželství a tomuto demografickému procesu se říká sňatečnost. Na rozdíl od narození a úmrtí je sňatek považován za demografickou událost, která nemusí proběhnout u všech osob zkoumané populace. Lidé, kteří chtějí uzavřít s někým sňatek, musí splňovat státem stanovené podmínky. Každá společnost si vytvořila své vlastní a těmi se musí dané osoby řídit. Nejběžnějšími omezujícími a neporušitelnými podmínkami jsou např. dosažení minimálního sňatkového věku a zákaz uzavírání manželství mezi příbuznými a sourozenci (Klufová, Poláková, 2010).

Rozvodovost patří mezi demografické procesy a negativně ovlivňuje reprodukci obyvatelstva. Formou rozpadu manželství neboli zákonné zrušení manželství je rozvod. Rozvody špatně působí na výchovu dětí a ovlivňují jejich chování (Mládek, 1992).

Migrace

Dočasné nebo trvalé změně bydliště se říká migrace obyvatel. Jde o stěhování osob a může se jednat buď o zahraniční či vnitřní migraci. Důvody pro stěhování mohou být různorodé. Nejsilnějšími motivy pro opuštění rodné domoviny mohou být náboženské důvody, nepřívětivá politická situace nebo pracovní či rodinné záležitosti. Do zahraničí se stěhují v první řadě ti, kteří hledají nové pracovní příležitosti. Odchodem kvalifikované pracovní síly dochází k negativnímu ovlivnění ekonomiky státu. Za migraci se však nepovažuje přestěhování z jedné ulice do vedlejší nebo pravidelné zimní pobyty na horách. To, že se lidé stěhují z jedné ulice do druhé neznamena, že migrují, neboť nemusejí budovat nový život, s čímž migrace úzce souvisí (Kuna, 2010, Koschin, 2005). Statistická evidence migrantů je velmi složitá a ve všech zemích není totožná. Rozdíly spočívají hlavně v tom, z čeho státy čerpají svá data o migraci. Některé vycházejí z údajů z registrů obyvatelstva, jiné zase z migračních úřadů. Kvůli volnému pohybu osob v EU a pozdnímu odhlašování vystěhovalých občanů ze své země původu, často dochází k nepřesnému vedení záznamů o migrantech (Chytil, 2014).

Čím dál tím častěji dochází k mísení populací a k jejich přibývání a ubývání. S tím souvisí pojem imigrace a emigrace. Pokud se lidé stěhují směrem do populace, znamená to, že imigrují. Pokud se stěhují směrem z populace, jde o emigraci. V posledních letech přibývají emigranti, kteří utíkají z rozvojových zemí do vyspělých států. Rozdílem imigrace a emigrace se zjistí saldo migrace, které říká, zda populace přibývá či naopak ubývá (Kuna, 2010, Koschin, 2005). Například v České republice přibývá stále více cizinců, kteří zde chtějí žít, vzdělávat se a pracovat. Vzdělávání cizinců je Česko nakloněno, a proto mají cizinci stejné možnosti a přístup ke vzdělávání jako Češi. Jejich děti mohou využít zdarma studium na základních a některých středních školách, aby se lépe začlenily do české společnosti (Jánská, 2018). Avšak při vstupu do cizí země se musejí řídit jejími platnými předpisy a zákony. Nesmějí porušovat např. Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

Další pojem, který souvisí s migrací je tzv. vnitřní migrace. Na rozdíl od vnější migrace, která vzniká stěhováním mezi populacemi, u té vnitřní se jedná o pohyb osob uvnitř jedné populace. Hlavně díky průmyslové revoluci se od 18. st. mezi lidmi rozmohlo

stěhování z venkova do měst. Tento proces se nazývá urbanizace. Lidé mění venkovský způsob života za městský (Kuna, 2010, Koschin, 2005).

Demografické chování

Způsob, jakým se lidé chovají směrem k demografické reprodukci, která je spojená s demografickými událostmi, nazýváme demografickým chováním. Demografické chování spočívá v tom, že se ve většině případech může každý člověk sám dobrovolně rozhodnout, zda uzavře s někým sňatek či nikoliv. Také má moc částečně ovlivnit i počet dětí, který se mu narodí nebo to, jestli se odstěhuje do jiného státu. Samozřejmě existuje mnoho faktorů, které působí na demografické chování lidí. Například délka lidského života či jiné biologické hranice všechny muže a ženy omezují a dodávají rychlost jejich rozhodnutím. Nejen psychobiologické faktory zasahují lidem do života, ale také morální normy, tradice, zvyky a jejich náboženská příslušnost. V neposlední řadě to jsou právě podmínky života usměrňující chování lidských populací, a to, zda mají dostatek prostředků k životu či nikoliv (Pavlík, Kalibová, Vodáková, 1998).

3.4 Demografická struktura obyvatelstva

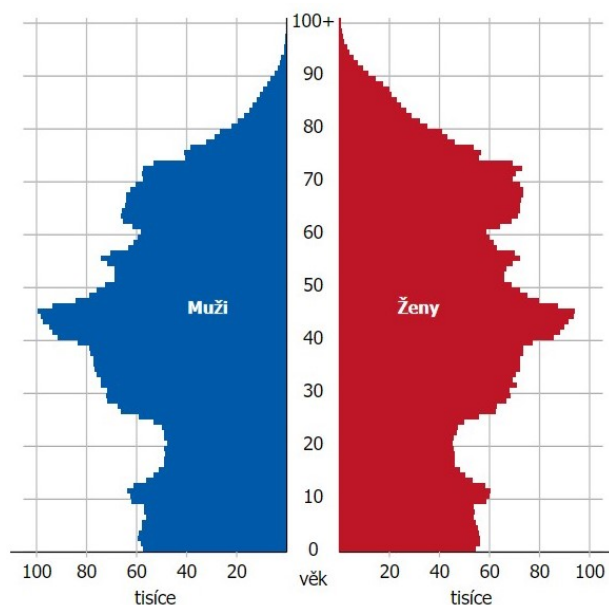
Mezi základní charakteristiky obyvatelstva patří dva důležité znaky, jimiž jsou věk a pohlaví. Tyto znaky hrají velkou roli v demografii nejen při získávání informací o struktuře obyvatelstva, ale také při výpočtech demografických procesů. Pro určení struktury obyvatelstva podle pohlaví mužského a ženského se nejčastěji používá buď koeficient maskulinity a feminity nebo index maskulinity a feminity (Mládek, 1992).

Podle demografické struktury obyvatelstva lze určit, jak se bude daná společnost v budoucnosti vyvíjet, protože demografické procesy jsou závislé na věku a pohlaví dané populace. Demografické procesy jako úmrtnost, plodnost, sňatečnost jsou v různých věkových skupinách odlišně intenzivní. U dětí ve věku 15 let je úmrtnost nižší než u dospělých jedinců ve věku 50 let. Dalším aspektem je plodnost žen, která u nich probíhá do určité věkové hranice, což působí na reprodukci a vývoj populace. Také např. sňatečnost a rozvodovost není u mužů a žen stejná (Roubíček, 1997). Rozdíl vidíme i v případě mužů a žen vzhledem k úmrtnosti, neboť se zvyšujícím se věkem, dochází k nadúmrtnosti mužů. Jejich převaha v populaci se snižuje a jejich počet se blíží k počtu

žen. Demografická struktura obyvatelstva závisí hlavně na pohlaví a věku obyvatelstva, žijícího na určitém území v danou dobu. Jedná se o základní znaky demografie, které jsou brány rovněž jako znaky biologické struktury obyvatelstva (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003). Ve struktuře obyvatelstva podle věku se používají pojmy jako přesný věk, dokončený věk a průměrný věk. Pouze v den svých narozenin se jedinec dožívá tzv. přesného věku v celých letech. Dokončený věk je přesný věk dosažený při posledních narozeninách (Roubíček, 1997). Váženým aritmetickým průměrem let, které prožili jedinci zkoumané populace do určitého okamžiku, se vypočítá tzv. průměrný věk (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003).

S použitím tzv. věkové pyramidy (Obrázek 1), což je dvojitý histogram, lze graficky znázornit věkovou strukturu dané populace. Věk je zachycen na svislé ose a příslušná věková skupina, která je buď v absolutních hodnotách nebo v relativních údajích, přepočtených na 1 000 mužů a 1 000 žen, se nachází na vodorovné ose. Místo histogramu lze použít dvojitý polygon, ale v tom případě se takovému uspořádání věkové struktury říká strom života (Kalibová, 2001).

Obrázek 1 Věková pyramida

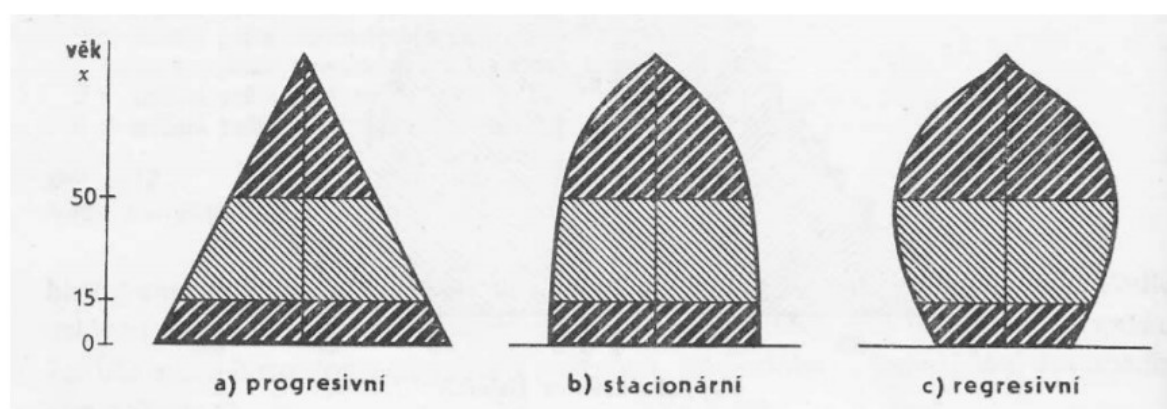
Zdroj: ČSÚ, 2019

Na základě zásadních změn a událostí v životě člověka vznikly tři biologické věkové hranice, do kterých lze obyvatelstvo rozřídít. Do tzv. dětské složky patří děti

ve věku od 0 do 14 let včetně. Druhá složka je reprodukční, která zahrnuje lidi od 15 do 49 dokončených let. Věková skupina nad 50 let je postreprodukční složkou (Klufová, Poláková, 2010).

Následující věkové dělení se řídí převahou dětí nebo starších osob ve zkoumané populaci. Jinak se mu říká Sundbärgové typy věkové struktury, neboť Sundbärg byl jeho zakladatel. První skupinou je progresivní populace – na obrázku část (a) (Obrázek 2) – jejíž hlavním znakem je vysoká natalita neboli porodnost. Dalším charakteristickým rysem této populace je mladost. Děti je mnohem více než starších lidí. Naopak je tomu u regresivní populace – na obrázku část (c) – kde je zaznamenán vyšší nárůst starších osob než dětí. Tím pádem dochází ke stárnutí populace, pro kterou je typická nízká porodnost. Posledním typem populace je tzv. stacionární – na obrázku část (b) – v níž vzniká rovnost mezi dětskou a postreprodukční složkou. Natalita je rovna úmrtnosti (mortalitě) (Klufová, Poláková, 2010).

Obrázek 2 Sundbärgové typy věkové struktury

Zdroj: Kalibová, 2001

Existuje také mezinárodní ekonomické hledisko, podle kterého lze rozdělit obyvatele do věkových skupin. V úvahu se berou tzv. ekonomické generace. Podle věku se lidé řadí buď do skupiny předproduktivní (0–14 let), produktivní (15–64 let) anebo poproduktivní (65 a více let). Jedná se buď o ekonomicky aktivní nebo neaktivní obyvatelstvo (Roubíček, 1997). Mezi další kritéria, podle kterých je možné obyvatele roztrždit patří např. vzdělání, rodinný stav, národnost, náboženství (Vaňo, Jurčová, Mészáros, 2003).

3.5 Prameny demografických dat

Veškeré prameny týkající se demografické statistiky a výsledků specifických výběrových šetření spadají pod prameny demografických dat. Pomocí údajů získaných z těchto pramenů lze klasifikovat různé demografické změny buď v dlouhodobých trendech nebo v krátkodobých kolísání (Kalibová, 2001).

Mezi prameny demografických dat patří:

- sčítání lidu,
- evidence přirozené měny,
- evidence migrací,
- evidence nemocnosti,
- výběrová šetření,
- registry obyvatelstva,
- historické prameny.

Sčítání lidu

Sčítání lidu se řadí mezi nejstarší statistické prameny, neboť se začalo používat již v dávné minulosti. Zahrnuje aktuální stav obyvatelstva a jeho další analýzy (Roubíček, 1997). Spadají pod něj demografické, sociální a ekonomické údaje. Řeší nejen strukturu obyvatelstva, ale i jeho počet a rozmístění. Důležité je, že do tohoto procesu zjišťování statistických dat patří každý obyvatel dané země či vymezeného území. Nesmí být žádná osoba vynechána. Zákon ukládá všem povinnost zapojit se do sčítání lidu a pravdivě odpovědět na zadané otázky (Kalibová, 2001).

V roce 1754 se na území našeho státu, kdy vládla Marie Terezie, uskutečnilo první sčítání lidu. Další následovalo v roce 1761. Avšak v roce 1857 bylo provedeno první sčítání lidu podle moderních požadavků. Pro zápis výsledků sčítání slouží od roku 1921 svazky Československé statistiky (Kalibová, 2001).

Existují takzvané sčítací archy, ve kterých se vyplňují údaje o dané osobě, o počtu narozených dětí, pohlaví, rodinném stavu, trvalém bydlišti atd. Zpracování těchto archů je časově i materiálově velmi náročné, proto se sčítání lidu provádí v delších intervalech, a to každých deset let (Roubíček, 1997).

Evidence přirozené měny

Pro procesy rození a vymírání lidských populací je v demografii zaveden termín přirozená měna. Z názvu je zřetelné, že tato měna obyvatelstva souvisí pouze s přirozenou obnovou, tudíž ne s mechanickou tzv. migrací. Přirozená měna obyvatelstva se eviduje v soustavě registračních knih neboli matrik. Zde se registrují veškerá narození, úmrtí, sňatky osob, které při demografické události pobývaly na daném území. Pokud je zachyceno minimálně 90 % událostí v daném státě, pak může být evidence pokládána za úplnou. Vedením těchto záznamů byly od roku 1950 pověřeny matriční úřady zvolených obcí (Kalibová, 2001). V České republice dochází k centrálnímu zpracování výsledků až na Českém statistickém úřadu. Důležité pro statistiku přirozené měny jsou také údaje o potratech od zdravotnických zařízení a o rozvodech, které evidují okresní soudy (Roubíček, 1997).

Evidence migrací

Jedná se o mechanickou měnu populace. Místo slova “migrace“ se často uvádí pojem “stěhování“, kterým lze bez problémů tento termín nahradit. Existuje také migrace zvířat a rostlin, ale demografie se zaměřuje jen na mobilitu lidí (Pavlík, Kalibová, Vodáková, 1998). Pokud jakákoli osoba změní své trvalé bydliště a přestěhuje se za hranici určité obce, je to považováno za migraci. Při této změně musí povinně daná osoba vyplnit Hlášení o stěhování, které obsahuje potřebná data pro statistické šetření. Díky existenci evidence trvalých pobytů obyvatelů daného státu, jsou dostupné údaje o vnitřní migraci. Co se týká stěhování mezi městskými částmi Hlavního města Prahy, od roku 1976 spadá rovněž do vnitřní migrace (Kalibová, 2001).

Mezi další známé termíny spojené s tímto tématem patří “emigrace a migrační saldo“. Pojem emigrace se používá, pokud dojde k vystěhování z České republiky do ciziny. Migrační saldo souvisí též se stěhováním, protože se jedná o rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob (Kalibová, 2001).

Evidence nemocnosti

Evidence nemocnosti v současnosti je nedostačující, neboť jsou statisticky zaznamenány pouze poruchy zdraví a úrazy, které se musí léčit. Nemoci celé populace

nelze sledovat, proto se zachycují hlavně ty závažné. Ke shromažďování informací o nemocnosti obyvatelstva, slouží také záznamy o pracovní neschopnosti. Avšak i přes ne úplně přesnou evidenci nemocnosti, jsou její výsledky zveřejňovány Ministerstvem zdravotnictví ve Zdravotnické statistice (Kalibová, 2001).

3.6 Demografická prognostika

Demografická prognostika se zabývá budoucím vývojem počtu a struktury obyvatelstva z hlediska věku a pohlaví. Odhad budoucího vývoje obyvatelstva daného státu není důležitý pouze pro demografy a statistiky, ale i pro správní orgány, nemocnice a výrobce nejrůznějších potřeb. Prognózy o obyvatelstvu a domácnostech mají velký vliv na rozvoj veřejných služeb, především na školství a zdravotnictví. Podle nich se kojenecká oddělení a porodnice mohou připravit na vyšší porodnost. Odvíjí se od nich i finanční podpora státu na rozvoj dopravní infrastruktury. Díky znalostem o očekávaných změnách v počtu a rozmístění obyvatelstva, se mohou také obchodníci připravit na vyšší odbyt určitého zboží a služeb. Například když bude předpověď taková, že dojde ve sledovaném období k nárůstu počtu dětí, zvýší se i prodej dětského oblečení (Roubíček, 1997).

Demografické prognózy vycházejí buď z extrapolačních metod nebo z populačních projekcí. Extrapolační metody se využívají k odhadu budoucího vývoje populace jako celku nebo jejich jednotlivých složek. Pro přesnější určení vývoje celkového počtu a věkové struktury obyvatel se však používají populační projekce (Roubíček, 1997).

3.7 Demografické politiky

Podněty pro vznik demografických politik se začaly objevovat již v dávných časech. Příkladem může být antické Řecko, kde náboženství čím dál tím víc začalo ovlivňovat demografické chování lidí. Mezi další stimuly, které urychlily vznik populačních teorií, patří procesy ekonomické reprodukce (Šotkovský, 1996).

3.7.1 Populační politika

Soubor veřejných politik, který by měl určitým způsobem ovlivňovat demografické proměnné nebo růst populace, se souhrnně nazývá populační politika. Demografickými proměnnými je myšlena např. porodnost a úmrtnost (Loužek, 2004).

Populační politika je nedílnou součástí politiky státu týkající se populačního vývoje. Snaží se působit na demografické chování jedinců a tím i ovlivnit demografickou reprodukci (Pavlík, Kalibová, Vodáková, 1998).

Když se člověk podívá zpět do historie, zjistí, že na konci 18. století dal hlavní impuls k dalšímu vývoji této politiky Thomas Robert Malthus svou malthuziánskou populační teorií. Thomas Robert Malthus byl, jak se lze dočíst v jeho práci „Esej o principu populace“, zastáncem toho, že pokud bude mít přirozený růst obyvatelstva příliš rychlou tendenci, nebude dostatek obživy pro všechny (Klufová, Poláková, 2010).

To, jakou podobu bude mít daná politika, zaleží především na politických stranách a na tom, jak ony samotné vnímají vzniklou demografickou situaci. Podle toho pak také zavádějí různá opatření. Jednotlivé vlády se liší svými názory na populační vývoj. Během let dochází k populačnímu růstu, který podle některých působí pozitivně či naopak negativně na ekonomický blahobyt (Loužek, 2004).

3.7.2 Natalitní politika

Natalitní politice se jinak říká politika porodnosti a je součástí již zmíněné populační politiky. Pomocí ní se buď přímo nebo nepřímo usměřňuje plození dětí. Existuje např. Zákon č. 66/1986 Sb. o umělém přerušení těhotenství, který stanovuje pravidla pro použití interrupce. Dalším prostředkem, kterým se reguluje porodnost, je antikoncepce, kterou i v současné době užívá mnoho žen. Natalitní politika se dělí na pronatalitní, která se snaží o zvýšení porodnosti a na protinatalitní, která naopak usiluje o její omezení (Pavlík, Kalibová, Vodáková, 1998).

3.7.3 Sociální politika

Jedná se o politiku, která je zaměřena na člověka a na kvalitu jeho života. Stejně jako každá jiná politika státu má i ta sociální své cíle a nástroje. Hlavním cílem sociální politiky je zdokonalovat životní podmínky obyvatel. Ovlivňuje názory a chování lidí a tím vytváří dynamiku a charakter společnosti. Sociální politika není ve všech státech stejná. Její podoba se odvíjí od politických možností a ekonomické vyspělosti státu. Všechny státy by se měly snažit o sociální bezpečí obyvatelstva a o zachování jeho sociální suverenity. Objektem sociální politiky jsou obyvatelé určité země, na které jsou její opatření orientována. Může se jednat buď o jednotlivce nebo o danou sociální skupinu např.

o rodinu. Mezi sekundární sociální skupiny patří také nezaměstnaní či důchodci. Naopak subjektem sociální politiky je především stát a jeho orgány. Ty se snaží pomocí úlev, výhod, dávek, sociálních služeb a právního řádu pomoci těm, kteří to potřebují. Avšak mezi další subjekty této politiky se mohou zařadit i jakékoliv nestátní organizace (Krebs a kol., 2015).

Pod sociální politiku spadá také politika zaměstnanosti, vzdělávací a bytová. Sociální politika se dále dělí na aktivní a pasivní sociální politiku. Pro tu aktivní je charakteristická snaha o prevenci. Dává přednost preventivním opatřením. Mění a upravuje fungování sociálního systému. Jde o tzv. systémovou sociální politiku. Naopak pasivní sociální politika se zabývá již vzniklými sociálními problémy. Hledá pro ně ta nejvhodnější řešení (Krebs a kol., 2015).

Existují tři typy sociální politiky. Těmi jsou:

- a) redistributivní typ – sociální potřeby lidí chápe jako sociální práva a snaží se o poskytování dávek celé populaci či vymezeným sociálním skupinám např. rodině s dětmi,
- b) výkonový (korporativní) typ – uspokojování sociálních potřeb osob se odvíjí od výkonu a produktivity,
- c) reziduální typ – klade důraz na individuální odpovědnost každé osoby za uspokojování sociálních potřeb (Krebs a kol., 2015).

V jednotlivých státech neplatí pouze jeden z těchto modelů sociální politiky. Dochází v nich k jejich kombinaci. Daná politika ovšem nemůže fungovat bez naplňování nejdůležitějších funkcí, kterými podle Krebse a kol. (2015) jsou:

- ochranná funkce,
- rozdělovací a přerozdělovací funkce,
- homogenizační funkce,
- stimulační funkce,
- preventivní funkce.

Ochranná funkce řeší již vzniklé sociální události. Zabývá se ekonomickým nebo sociálním znevýhodněním sociálních skupin nebo jednotlivců. Může se jednat např. o nezaměstnané, nemocné či osiřelé osoby. Ochranná funkce sociální politiky se snaží o zmírnění důsledků různých sociálních událostí (Krebs a kol., 2015).

Rozdělovací a přerozdělovací funkce se zaměřuje na to jak, komu a za co rozdělovat. Nezabývá se jenom rozdělováním důchodů, ale také přerozděluje to, co bylo trhem někdy nespravedlivě rozděleno. Dosáhne toho pomocí daní a transferů (Krebs a kol., 2015).

Homogenizační funkce je založena na překonávání a odstraňování sociálních rozdílů mezi lidmi. Co se týká stimulační funkce, ta se snaží podporovat jedince k žádoucímu sociálnímu jednání hlavně v oblasti ekonomické. Poslední z funkcí je preventivní, pro kterou je klíčové předcházet nepříjemným sociálním situacím a škodám na zdraví (Krebs a kol., 2015).

3.7.4 Rodinná politika

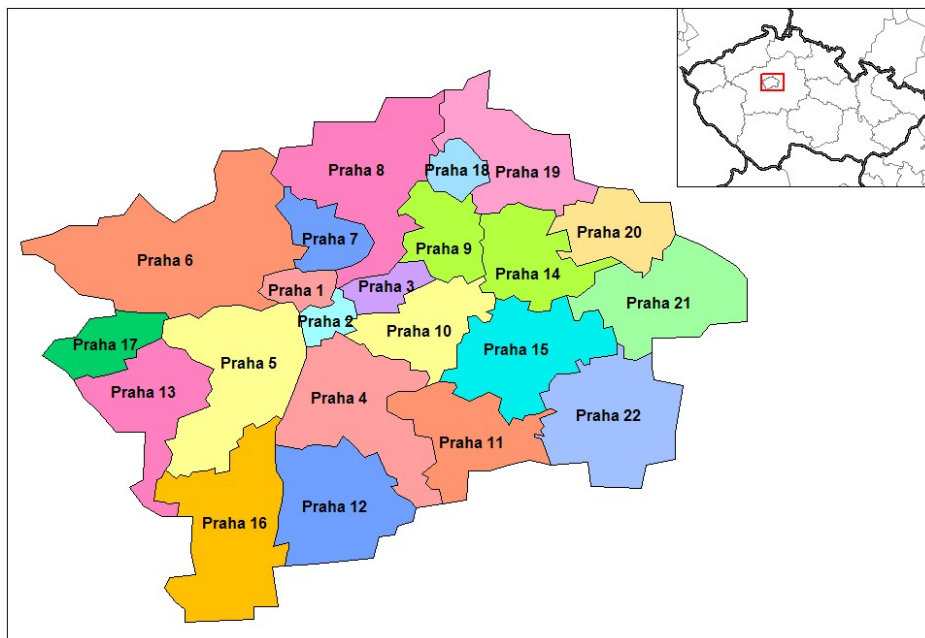
Rodina patří mezi sociální skupiny a její velikost může být odlišná. Rozdíly v rodinách jsou patrné z hlediska náboženství, tradic, počtu členů a výchově dětí. Právě zmíněná výchova dětí je velice důležitou funkcí rodin, neboť zajišťuje demografickou reprodukci. Historický vývoj rodin spolu s příbuzenskými vztahy mají vliv také na demografické chování populace (Šotkovský, 1996).

Pro podporu rodin využívá stát tzv. rodinnou politiku. Opatření této politiky jsou zaměřená na oblast ekonomickou, právní a sociální. Největší podporu státu v podobě dávek, daňových bonusů dostávají rodiny s ekonomicky závislými dětmi. Snižování nákladů, které jsou s výchovou dětí spojené, je jedním z hlavních cílů rodinné politiky. Nemělo by však docházet k zásahům státu, které by přímo působily na chování rodin. V současnosti se klade důraz na rovnost, finanční zajištění rodin a na rozvoj pracovního a rodinného života (Krebs a kol., 2015).

4 Charakteristika Hlavního města Prahy

Hlavním městem České republiky (ČR) je Praha, která se člení na 22 správních obvodů (Obrázek 3). Díky své rozloze, která činí přibližně 49 621 ha a počtu obyvatel, který k 31. 12. 2019 dosahoval 1 324 277 osob, je pokládána za největší město ČR. Z celkového počtu obyvatel bylo na konci roku 2019 v Praze 210 483 cizinců. Pocházeli především z Ukrajiny, Slovenska, Ruska a Vietnamu. Většina cizinců se stěhuje do velkých měst hlavně kvůli lepší nabídce práce nebo kvůli špatné politické situaci v jejich rodné zemi. V minulých letech byl z dlouhodobého hlediska migrační a přirozený přírůstek v Praze kladný. Hustota zalidnění Prahy k 31. 12. 2019 se zvýšila na 2 668,8 osob/km² (Český statistický úřad, 2020). Také struktura obyvatelstva se postupem času mění. V dnešní době dochází k nárůstu počtu žen oproti mužům. Podle statistického zjišťování ČSÚ (2019) bylo na konci zmíněného roku 51,1 % žen a 48,9 % mužů a naděje dožití při narození byla u žen 83 let a u mužů o 4,6 let méně.

Obrázek 3 Mapa správních obvodů Prahy

Zdroj: <http://www.mapa-prahy.com/mestske-casti-prahy>

Praha se dále dělí na 57 městských částí, které jsou samosprávnými jednotkami. Celý výčet městských částí Prahy je zobrazen v příloze 1. Z hlediska rozmístění městských

částí je lze rozlišit na centrální (např. Praha 1) a příměstské (např. Praha-Kolovraty). Rozdíly mezi nimi jsou patrné hlavně v počtu obyvatel, hustotě zalidnění, rozloze a ve struktuře obyvatelstva. V některých z nich žije přes 100 tis. obyvatel např. v Praze 10, Praze 8 a jinde jejich počet nepřesahuje 2 tis. osob např. Praha-Koloděje. Ani hustota zalidnění není ve všech městských částech Prahy stejná a ani nelze říct, že by se odvíjela od jejich rozlohy. Například Praha 2 patří svou velikostí mezi malé městské části, ale za to má nejvyšší hustotu zalidnění (Český statistický úřad, 2020).

Praha se také řadí mezi 14 krajů České republiky. Je zároveň krajem, okresem, městem i obcí. Praha se nachází ve středu Čech a je obklopena Středočeským krajem. Skrz ni protéká nejdelší řeka ČR Vltava. Z geografického hlediska ji lze považovat za střed Evropy. V roce 1992 se toto město s nejlákavějším historickým centrem stalo součástí kulturního dědictví UNESCO (Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu) (Český statistický úřad, 2014).

Historie tohoto významného města se začala psát v 2. pol. 9. století, kdy vznikl Pražský hrad. Jako další bylo založeno Staré a Nové Město, Malá Strana a Hradčany. V roce 1784 byla tato území poprvé spojena v jedno město a nazvána Prahou. V 19. století se k Praze připojila další města a to Josefov, Vyšehrad, Holešovice-Bubny a Libeň. Během let bylo k Praze připojeno ještě přes 30 obcí (Český statistický úřad, 2020).

Praha disponuje známými turistickými destinacemi a mnoha historickými památkami, kterými se proslavila po celém světě. Turisty lákají hlavně místa jako Vyšehrad, Karlův most, Petřínská rozhledna, Národní muzeum, Národní divadlo, Orloj, Staroměstské a Václavské náměstí. A to je jen malý výčet zajímavých míst, která hlavní město nabízí. Například Zoologická zahrada Praha nacházející se v Troji, patří mezi nejnavštěvovanější místa České republiky.

Co se týká ekonomiky, Praha se zaměřuje především na služby, které tvoří 80 % přidané hodnoty. Ve městě pracují nejen pražští obyvatelé, ale narůstá i počet mimopražských obyvatel, kteří dojíždí do Prahy za prací, což ovlivňuje vyšší tvorbu hrubého domácího produktu (HDP). Významné postavení v dané ekonomice zaujímá cestovní ruch, který se podílí z velké části na zaměstnanosti Prahy. V porovnání s celou Českou republikou je na tom Praha se zaměstnaností nejlépe. K 31. 12. 2019 byla nezaměstnanost v hlavním městě pouhých 1,90 % (Český statistický úřad, 2020).

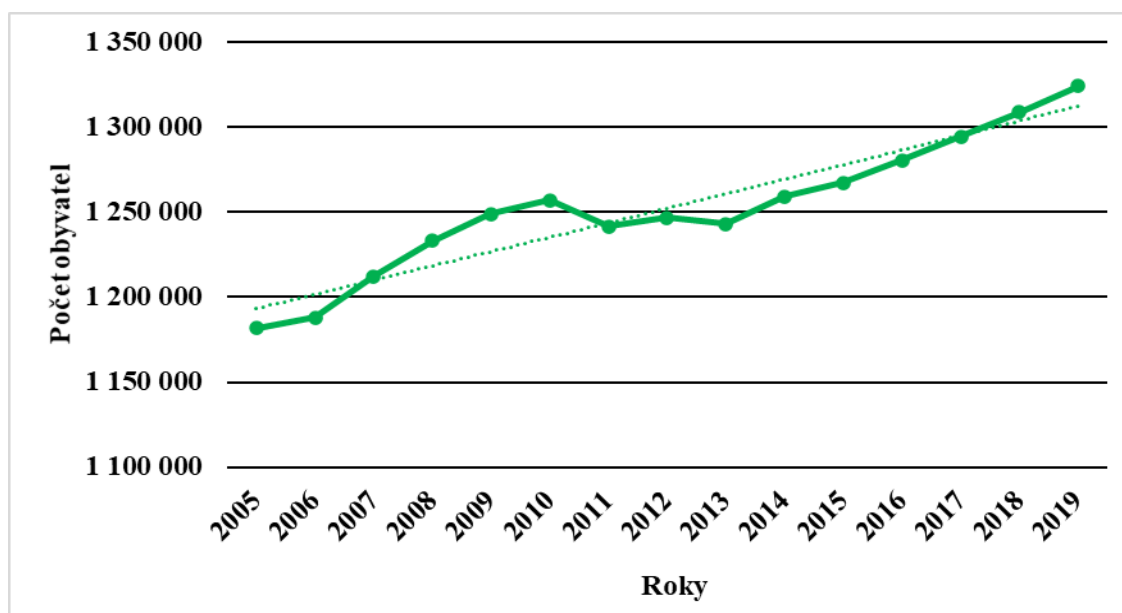
5 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce zhodnocuje dosavadní demografický vývoj Hlavního města Prahy v letech 2005–2019 na základě relevantních demografických ukazatelů. Práce se zabývá změnami ve vývoji počtu a struktury obyvatelstva podle pohlaví a věku. Dále řeší příčiny těchto změn a hodnotí rozdíly mezi vybranými městskými částmi – Prahou 10 a Prahou 4. Součástí řešení je výpočet očekávaného budoucího vývoje obyvatelstva v Praze.

5.1 Analýza změn vývoje počtu obyvatel v Praze

Graf. 1 zobrazuje vývoj počtu obyvatel v Praze v letech 2005–2019, tudíž v období 15 let. Na počátku sledovaného období v roce 2005 žilo v Praze celkem 1 181 610 obyvatel. Na konci sledovaného období v roce 2019 se zvýšil jejich počet na 1 324 277 osob, což bylo maximum, kterého počet obyvatel dosáhl. Je zřejmé, že během tohoto období došlo k nárůstu o 142 667 obyvatel, tudíž o 12,07 %. Podle polynomické spojnice trendu 2. stupně je v grafu 1 vidět, že počet obyvatel má především rostoucí tendenci.

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v Praze v letech 2005-2019 (počet osob)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Rozdíl mezi počtem obyvatel na začátku a na konci zkoumaného období je významně rozdílný. K poklesu došlo pouze v roce 2011 a v roce 2013, což dokazují i první absolutní diference vypočítané v příloze 2. Od roku 2013 se počet obyvatel stále navyšoval až do roku 2019.

Jakým způsobem se bude vyvíjet celkový počet obyvatel, ovlivňuje zejména přirozený přírůstek a migrační saldo. Tudíž záleží na počtu živě narozených a zemřelých osob a na počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob. Nárůst počtu obyvatel v Praze způsobuje především migrační saldo neboli migrační přírůstek, který se pohyboval až na rok 2013 v kladných číslech viz Příloha 3. Nejvyšší migrační saldo 22 984 osob bylo zaznamenáno v roce 2007, kdy také došlo k největšímu tempu růstu, které činilo 102,02 % (Příloha 2). Migrační přírůstek se v tomto roce podílel z 95,88 % na celkovém přírůstku. Naopak nejvyšší přirozený přírůstek v Praze (Příloha 4) byl v roce 2017 a činil 3 125 osob. Zemřelých bylo 12 199 osob, zatímco živě narozených bylo 15 324 osob. Celkový přírůstek za období 2005-2019 byl 176 827 osob (Příloha 5).

5.1.1 Charakteristika městských částí Prahy 10 a Prahy 4

Pro další analýzu demografického vývoje obyvatelstva v Praze byly vybrány dvě sousední městské části – Praha 10 a Praha 4, pro které je charakteristický počet obyvatel přesahující 100 tis. osob (Tabulka 1). Praha 10 leží v jihovýchodní části Hlavního města Prahy. K 31. 12. 2019 svou rozlohou 1 861 ha zabírala 3,75 % z celkového území Prahy. Praha 10 (Obrázek 4b) se skládá z několika historických obcí, které se nazývají Vinohrady, Vršovice, Michle, Strašnice, Malešice a Záběhlice (MČ Praha 10, 2013). Těsně pod Prahou 10 na jihu hlavního města se nachází Praha 4. Z hlediska své rozlohy (2 420 ha) zaujímá Praha 4 větší část z celkové rozlohy Prahy než Praha 10, přibližně 4,88 %. Praha 4 (Obrázek 4a) se dělí na devět katastrálních obcí – Podolí, Nusle, část Vinohrad, Michle, Záběhlice, Braník, Krč, Hodkovičky a část Lhotky (MČ Praha 4, 2013).

Obrázek 4 Mapa městských částí Prahy 4 a Prahy 10

Zdroj: MČ Praha 4, MČ Praha 10, vlastní zpracování

V roce 2019 žilo v Praze 4 celkem 132 068 obyvatel a stala se nejlidnatější městskou částí v Praze. V letech 2005–2019 se Praha 4 průměrně podílela z 10,30 % na celkovém počtu obyvatel v Hlavním městě Praze. Mezi další městské části, které mají největší počet obyvatel v Praze patří Praha 10. Průměrně se Praha 10 podílela v období 2005–2019 z 8,76 % na celkovém počtu obyvatel v Praze. Podíly počtu obyvatel Prahy 10 a Prahy 4 na Hlavním městě Praze v jednotlivých letech jsou vypočteny v příloze 6.

5.1.2 Rozdíly v počtu obyvatel ve vybraných městských částech

V Praze 10 dosáhl počet obyvatel svého maxima v roce 2008 a svého minima v roce 2005. Zatímco Praha 4 dosáhla svého maximálního počtu obyvatel a zároveň i nejvyššího bazického indexu (Příloha 7) až na konci sledovaného období v roce 2019 a minimálního v roce 2013. Díky vypočítaným prvním absolutním diferencím v tabulce 1 je patrné, že u obou městských částí docházelo během zkoumaného období k výkyvům v počtu obyvatel. Během let 2005–2019 byly zaznamenány jak přírůstky, tak úbytky v počtu obyvatel.

Tabulka 1 Vývoj počtu obyvatel v Praze 10 a Praze 4 v letech 2005-2019 (počet osob)

Rok	Celkový počet obyvatel Prahy 10	První absolutní diference	Celkový počet obyvatel Prahy 4	První absolutní diference
2005	107 989	-	129 181	-
2006	108 609	620	128 868	- 313
2007	110 516	1 907	129 752	884
2008	111 685	1 169	130 287	535
2009	111 048	- 637	129 475	- 812
2010	110 971	- 77	128 431	- 1 044
2011	108 998	-1 973	127 723	- 708
2012	109 074	76	127 633	- 90
2013	108 477	- 597	126 944	- 689
2014	108 993	516	128 063	1 119
2015	108 756	- 237	128 259	196
2016	109 336	580	128 301	42
2017	109 790	454	128 455	154
2018	109 955	165	130 901	2 446
2019	110 571	616	132 068	1 167

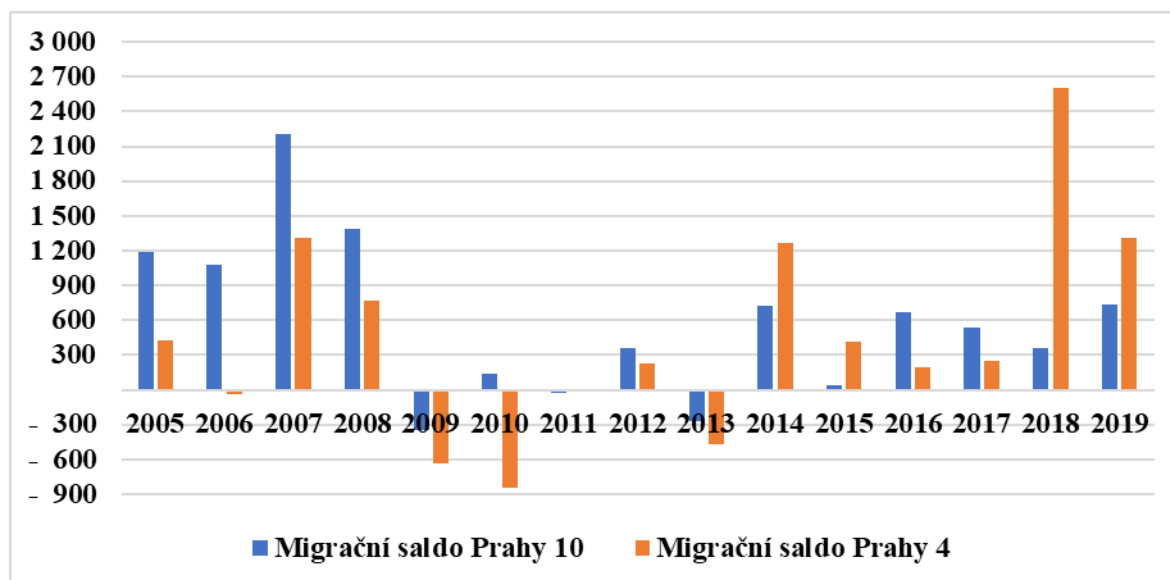
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podle bazického indexu 1,0239 z roku 2019 vypočítaného v příloze 8 je vidět, že se oproti základnímu období (roku 2005) počet obyvatel v Praze 10 zvýšil. Avšak nejvyšší hodnoty bazického indexu dosáhla Praha 10 v roce 2008, kdy jeho hodnota byla 1,0342. Pro zjištění průměrné meziroční změny ve vývoji počtu obyvatel ve sledovaném období byl vypočítán průměrný koeficient růstu zvlášť pro Prahu 10 a pro Prahu 4. Jejich hodnoty se příliš nelišily. V Praze 10 dosáhl průměrný koeficient růstu v letech 2005–2019 hodnoty 1,0017 a v Praze 4 se rovnal hodnotě 1,0016. Koeficienty růstu a bazické indexy za jednotlivé roky 2005–2019 jsou pro Prahu 4 vypočítány v příloze 7 a pro Prahu 10 v příloze 8.

Z hlediska počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob byly u obou městských částí zaznamenány významné rozdíly. Graf 2 znázorňuje migrační saldo Prahy 10 a Prahy 4. Praha 10 měla záporné migrační saldo od roku 2005 do roku 2019 pouze třikrát, a to v roce 2009, 2011, 2013. Naopak u Prahy 4 bylo více vystěhovalých osob než přistěhovalých celkem čtyřikrát, a to v roce 2006, 2009, 2010, 2013. Záporný migrační přírůstek byl způsoben především stěhováním mladých lidí na okraj měst do nových rodinných domů. Jediná podobnost městských částí je vidět v roce 2007, kdy Praha 10 i Praha 4 zaznamenaly nejvyšší počet přistěhovalých osob za celé zkoumané období (Příloha 9).

Rozdíl je ovšem v tom, že pro Prahu 10 byl rok 2007 i rokem, kdy měla nejvyšší hodnotu migračního salda (2 207 osob). Avšak u Prahy 4 byla nejvyšší hodnota migračního salda (2 600 osob) evidována až v roce 2018. Jedním z důvodů, proč v roce 2018 byla jeho hodnota nejvyšší, je že došlo k největšímu kladnému početnímu rozdílu mezi přistěhovalými a vystěhovalými obyvateli. K náhlému vysokému nárůstu počtu přistěhovalých osob došlo především kvůli novým bytovým výstavbám. Oproti roku 2018 byl v roce 2007 evidován v Praze 4 nejvyšší nárůst jak přistěhovalých osob (9 180 osob), tak i vystěhovalých (7 867 osob). Migrační saldo Prahy 10 a Prahy 4 v jednotlivých letech 2005–2019 je uvedeno v příloze 10.

Graf 2 Vývoj migračního salda Prahy 10 a Prahy 4 v letech 2005-2019 (počet osob)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

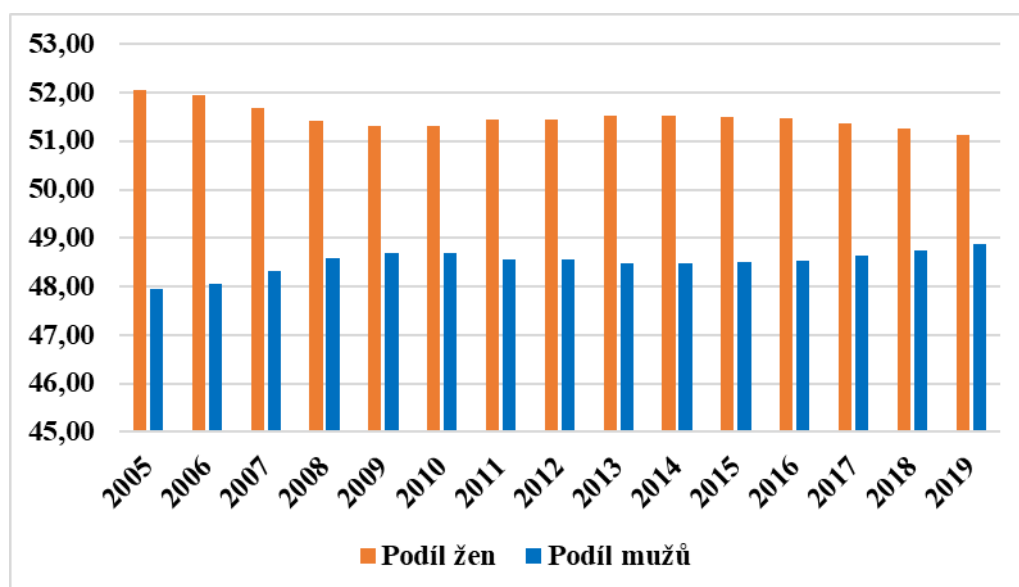
5.2 Analýza změn vývoje struktury počtu obyvatelstva

Struktura obyvatelstva se určuje především podle pohlaví a podle věku. Pohlaví a věk patří mezi dva základní znaky ovlivňující demografické procesy jako je porodnost, úmrtnost a sňatečnost. Tím je i následně ovlivněn budoucí vývoj počtu a struktury obyvatelstva v Praze.

5.2.1 Struktura počtu obyvatelstva dle pohlaví a věku v Praze

Graf 3 znázorňuje podíl žen a podíl mužů z celkového počtu obyvatel v Hlavním městě Praze za období 2005–2019. Po celé sledované období bylo v Praze více žen než mužů. Průměrný podíl žen za celé období (2005–2019) byl 51,49 % a průměrný podíl mužů (48,51 %) byl o 2,98 % nižší. K 31.12. 2005 bylo 615 068 žen a 566 542 mužů. Oproti začátku sledovaného období bylo na jeho konci (2019) o 61 923 žen více. Od roku 2005 se také počet mužů zvýšil a k 31. 12. 2019 jich bylo evidováno 647 286.

Graf 3 Podíl žen a mužů v Praze v letech 2005-2019 (%)

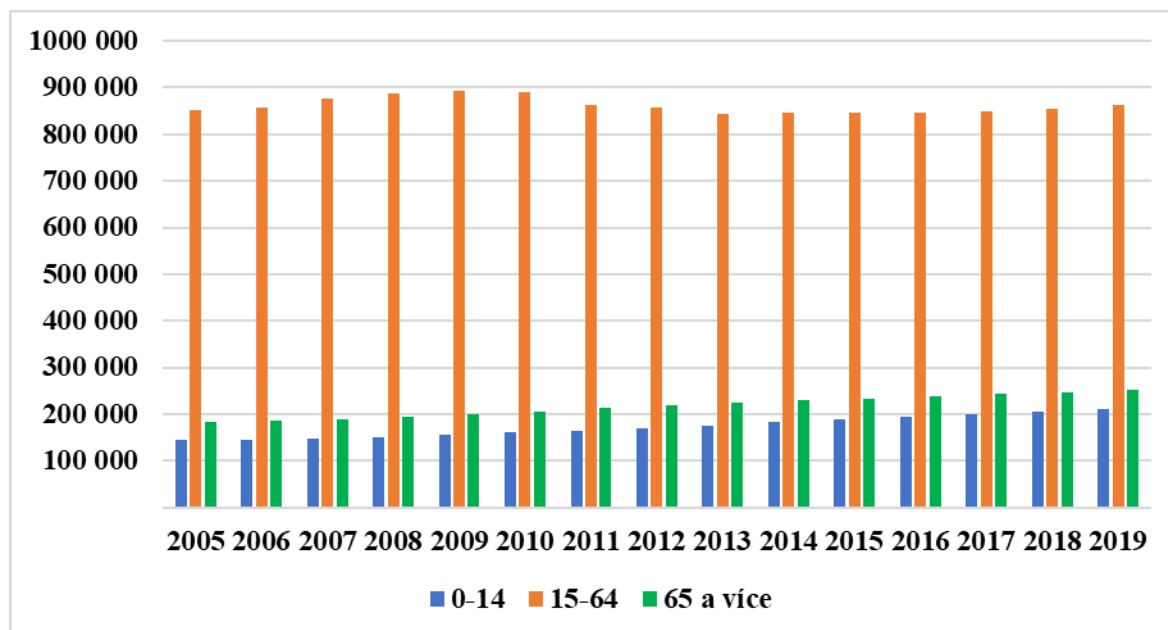
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Index feminity a index maskulinity je vypočítán spolu s dalšími údaji o demografické struktuře obyvatelstva dle pohlaví v Praze v příloze 11. Index feminity vyjadřuje počet žen připadajících na 100 mužů v populaci. Naopak index maskulinity vyjadřuje počet mužů připadajících na 100 žen v populaci. Nejvyšší početní převaha žen (615 068) nad muži (566 542) byla v hlavním městě zaznamenána v roce 2005, kdy index feminity dosahoval hodnoty 109. To znamená, že na 100 mužů připadlo 109 žen, což je dostatečný počet. Během let 2005–2019 měl počet žen kolísavou tendenci, docházelo jak k jeho růstu, tak k jeho poklesu. Na rozdíl od počtu žen měl počet mužů rostoucí tendenci. Na konci roku 2019 byl rozdíl v jejich počtu nejmenší. Mužů bylo o pouhých 29 705 méně

než žen. Průměrný index maskulinity činil 94 a průměrný index feminity byl 106. Z těchto hodnot je jasně vidět, že počet mužů oproti ženám je v Praze stále nedostačující.

V grafu 4 je rozděleno obyvatelstvo Prahy podle věku do tří hlavních skupin. Rozdělení se řídí ekonomickým hlediskem. Do věkové skupiny 0–14 let se řadí lidé v předproduktivním věku. Mezi lidmi produktivního věku patří ti, kterým je 15–64 let a do skupiny poproduktivního věku se zahrnují lidé starší 65 let. Z grafu 4 je zřetelně vidět, že v Praze po celé sledované období (2005–2019) převažovali obyvatelé ve věkové hranici 15–64 let. Průměrný podíl osob v tomto produktivním věku činil 68,87 %. Věková skupina obyvatel 15–64 let měla od roku 2005 rostoucí tendenci, která se zastavila v roce 2009, kdy dosáhla svého maxima. V tu dobu dosahoval počet obyvatel produktivního věku 892 744 osob. Následovala jeho klesající tendence, která se zastavila až v roce 2013. Naopak věkové skupiny 0–14 let a 65 a více let měly po celé období 2005–2019 rostoucí tendenci. Průměrný podíl na celkovém počtu obyvatel byl u mladší věkové skupiny 13,79 % a u obyvatel 65 a více let 17,34 %. Z čehož vyplývá, že v Praze dochází ke stárnutí populace.

Graf 4 Věková struktura počtu obyvatel v Praze v letech 2005-2019 (počet osob)

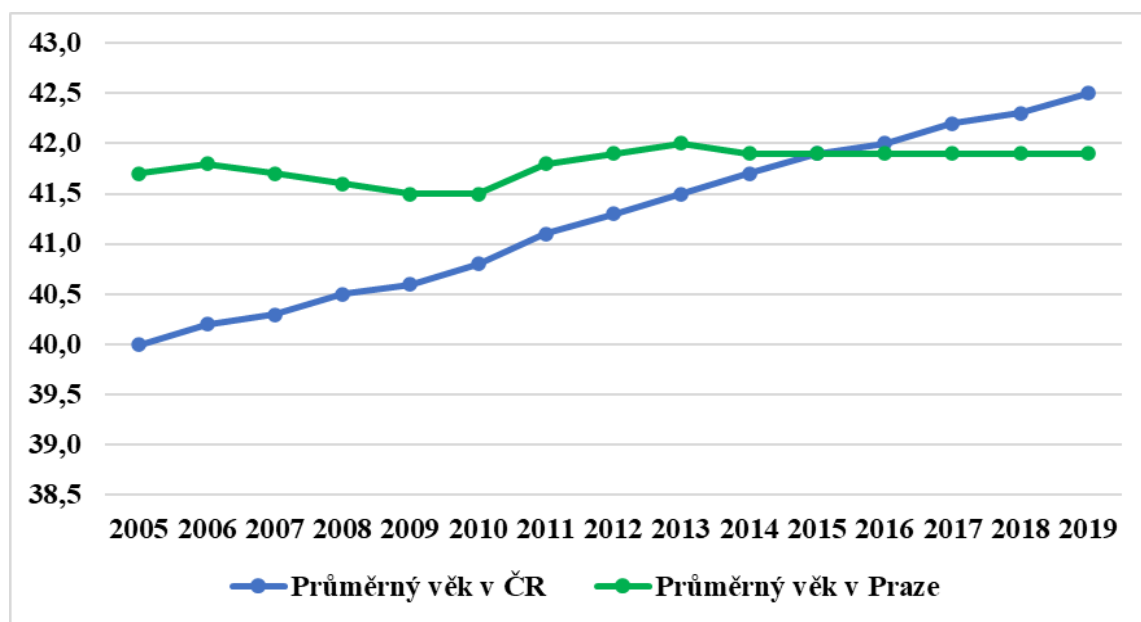

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Stárnutí populace ještě více potvrzuje index stáří, který je vypočítán spolu s věkovou strukturou počtu obyvatelstva v Praze v letech 2005–2019 v příloze 12. Index stáří vyjadřuje, kolik obyvatel ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí ve věku do 14 let. Pokud je jeho hodnota vyšší než 100, převažují v populaci starší obyvatelé. Je-li index stáří nižší než 100, převládá v populaci dětská složka. V letech 2005–2019 neklesl index stáří ani jednou pod hodnotu 100, což znamená, že pro Prahu je charakteristická převaha poproduktivní složky obyvatelstva (65 a více let) nad složkou předproduktivní (0–14 let).

Následující graf 5 porovnává vývoj průměrného věku v Praze a v České republice od roku 2005 do roku 2019. Je vidět, že od začátku sledovaného období byl vyšší průměrný věk v Praze a to o 1,7 %. Avšak průměrný věk v ČR měl po celou dobu rostoucí tendenci, kdežto v Praze měl tendenci kolísavou. V roce 2015 dosáhla ČR průměrného věku 41,9 let, tudíž stejného jako byl tentýž rok v Praze. Vývoj průměrného věku v ČR a v Praze v letech 2005–2019 je uveden v příloze 13.

Graf 5 Průměrný věk v Praze a v ČR v letech 2005-2019 (roky)

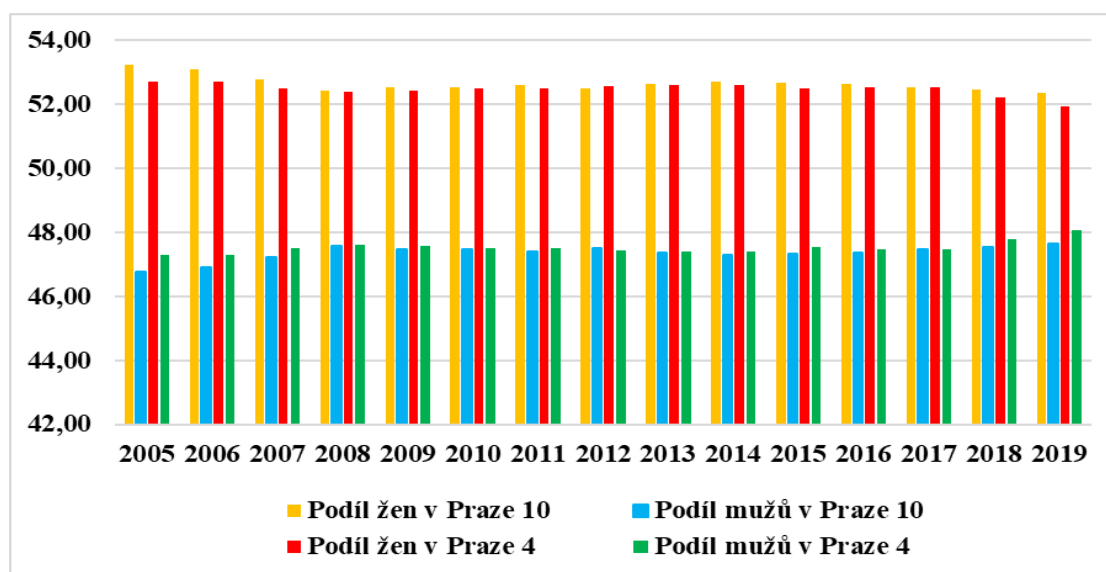
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.2.2 Struktura počtu obyvatelstva dle pohlaví a věku v Praze 10 a v Praze 4

Graf 6 představuje podíl žen a mužů v Praze 10 a Praze 4 v letech 2015–2019. V grafu 6 je vidět výrazná převaha podílu žen nad muži, což může silně ovlivnit budoucí vývoj populace dané městské části. Nízký počet mužů je způsoben tím, že se obecně muži dožívají nižšího věku než ženy. Také dochází k vyšší úmrtnosti mužů v mladém věku např. kvůli nemocem, dopravním nehodám, nebezpečnému povolání. Více mužů pracuje ve stavebnictví, v zemědělství, v průmyslu, kde mají těžší pracovní podmínky než třeba ženy, které pracují ve službách nebo v kanceláři. Ačkoliv muži mají častěji fyzicky náročnější zaměstnání než ženy, chodí později do starobního důchodu, tudíž bývají déle ekonomicky aktivní.

Graf 6 potvrzuje vyšší procentuální nárůst počtu mužů na konci sledovaného období. V roce 2019 byl podíl mužů v Praze 10 i v Praze 4 nejvyšší. K 31. 12. 2019 bylo v Praze 10 47,65 % mužů a v Praze 4 bylo 48,06 % mužů. V Praze 10 bylo na konci sledovaného období 52,35 % žen a v Praze 4 bylo 51,94 % žen. Oproti roku 2005 klesl počet žen v Praze 10 o 0,88 % a v Praze 4 o 0,77 %. Průměrný index maskulinity se v Praze 10 pohyboval na hodnotě 90 a v Praze 4 byl na hodnotě 91, což je stále nedostačující. Struktura počtu obyvatel dle pohlaví v Praze 10 v letech 2005–2019 je v příloze 14 a v Praze 4 je v příloze 15.

Graf 6 Podíl žen a mužů v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005–2019 (%)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Věková struktura obyvatelstva v městských částech Praze 10 a Praze 4 v letech 2005–2019 je uvedena v procentech v tabulce 2 a v absolutních hodnotách v příloze 16. Obyvatelstvo je v ní rozděleno do tří věkových skupin 0–14, 15–64, 65 a více let. Děti ve věku 0–14 let bylo na konci roku 2019 v Praze 10 i v Praze 4 za celé sledované období procentuálně nejvíce. Na rozdíl od Prahy 4 měl počet dětí v Praze 10 od roku 2005 až do roku 2019 rostoucí tendenci. Ačkoliv počet dětí v Praze 4 neměl po celou dobu rostoucí tendenci, jejich počet se zvýšil o 4 768 osob, což bylo nakonec více než v Praze 10. Věková skupina 15-64 let měla v Praze 10 od roku 2005 do roku 2008 rostoucí tendenci. Poté se však změnila v klesající a počet mladých lidí se snižoval až do konce roku 2018. Počet lidí ve věku 65 a více let se v Praze 10 od začátku sledovaného období významně nezměnil. Po celé období neklesl jejich počet pod 24 tis. osob a ani nepřekročil hranici 26 tis. osob. Oproti roku 2005 se počet starších obyvatel v roce 2019 navýšil o 317 osob. V Praze 4 se skupina lidí ve věku 65 a více let navýšila od začátku období o 2 389 osob a počet mladých lidí v produktivním věku (15-64 let) se naopak snížil o 4 270 osob.

Tabulka 2 Věková struktura počtu obyvatel v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019

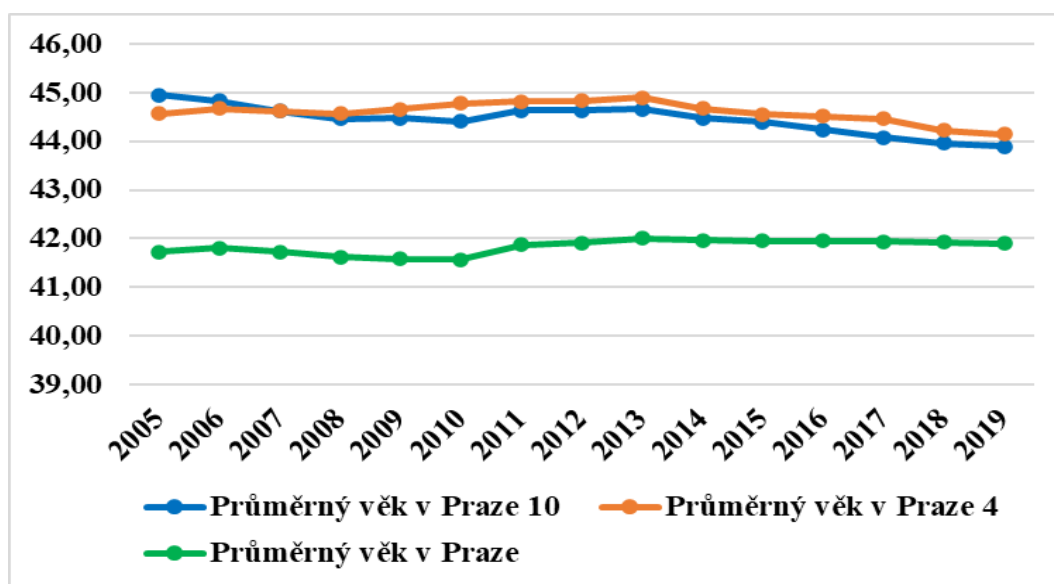
Rok	Věkové skupiny							
	Praha 10				Praha 4			
	0–14 (v %)	15–64 (v %)	65 a více (v %)	Index stáří	0–14 (v %)	15–64 (v %)	65 a více (v %)	Index stáří
2005	10,84	66,61	22,55	207,98	11,22	67,36	21,41	190,77
2006	10,81	66,88	22,31	206,42	10,99	67,30	21,71	197,54
2007	10,76	67,30	21,95	204,04	10,73	67,40	21,88	203,95
2008	10,86	67,20	21,94	202,09	10,73	66,99	22,28	207,67
2009	11,19	66,48	22,33	199,53	10,87	66,31	22,82	209,90
2010	11,62	66,04	22,34	192,32	11,05	65,69	23,26	210,43
2011	11,90	65,24	22,87	192,16	11,91	64,27	23,83	200,07
2012	12,17	64,89	22,94	188,50	12,26	63,67	24,07	196,33
2013	12,50	64,41	23,09	184,63	12,68	63,14	24,17	190,61
2014	12,99	64,06	22,94	176,56	13,15	62,95	23,90	181,68
2015	13,40	63,66	22,94	171,25	13,63	62,66	23,71	173,95
2016	13,87	63,32	22,81	164,54	14,08	62,28	23,64	167,91
2017	14,32	63,01	22,67	158,29	14,39	62,07	23,54	163,55
2018	14,64	62,89	22,47	153,51	14,49	62,50	23,01	158,76
2019	14,90	62,79	22,31	149,73	14,59	62,66	22,75	155,96

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z hlediska vysokých hodnot indexu stáří, který je vypočítán pro Prahu 10 a Prahu 4 v tabulce 2, je patrné, že v obou městských částech dochází ke stárnutí populace. Hodnota indexu stáří neklesla po celé sledované období pod hodnotu 100. V Praze 10 i v Praze 4 počet starších osob ve věku 65 a více let výrazně převýšil počet dětí ve věku do 14 let. V obou městských částech žije velký počet tzv. Havlových dětí, které se narodily po roce 1990, kdy byl zaznamenán velký pokles porodnosti. V současné době se to projevuje na stárnutí populace (Stražilová, 2013). Na druhou stranu index stáří má v Praze 10 od roku 2005 a v Praze 4 od roku 2011 pouze klesající tendenci, což je příznivý jev pro budoucí reprodukci a vývoj dané populace.

Při srovnání vývojové tendence průměrného věku Prahy se dvěma vybranými městskými částmi Prahou 10 a Prahou 4, je mezi nimi vidět v grafu 7 významný rozdíl. Zatímco průměrný věk Prahy 10 a Prahy 4 se pohyboval po celé zkoumané období mezi hodnotami 44 a 45, průměrný věk Hlavního města Prahy nepřesáhl hranici 42 let. Průměrný věk v Praze 10 a v Praze 4 v porovnání s Prahou v letech 2005–2019 je zapsán v příloze 17.

Graf 7 Průměrný věk v Praze, v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019 (roky)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.3 Analýza porodnosti a úmrtnosti v Praze, v Praze 10 a v Praze 4

5.3.1 Porodnost

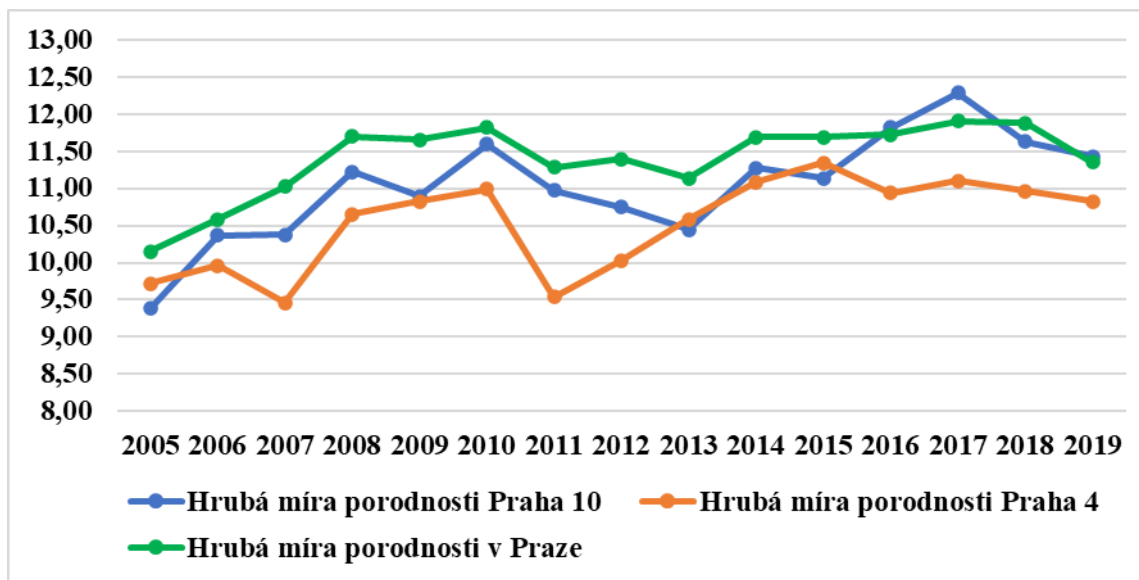
Porodnost je demografický proces spojený s narozením, který má vliv na populační růst. Demografickým ukazatelem porodnosti je hrubá míra porodnosti, která je pro městskou část Prahu 10 a Prahu 4 vypočítána v příloze 18. V příloze 18 je také uveden počet živě narozených osob a střední stav obyvatelstva za Prahu 10 a Prahu 4 v letech 2005–2019. Vývoj porodnosti v Hlavním městě Praze v letech 2005–2019 je zobrazen v příloze 19.

Jak v Praze 10, tak v Praze 4 byla v letech 2005–2019 zaznamenána kolísavá tendence u počtu živě narozených dětí. V Praze 4 došlo k největšímu jednoletému výkyvu v roce 2011, kdy klesl počet živě narozených z 1 417 dětí (rok 2010) na 1 220 dětí. Avšak v následujících čtyřech letech došlo k opětovnému nárůstu počtu živě narozených obyvatel. Od roku 2011 do roku 2015 vzrostl v Praze 4 počet živě narozených o 233 osob. Ve stejném období vzrostl počet živě narozených i v Praze 10, ale pouze o 15 osob. Nízký nárůst počtu dětí nebo jeho větší pokles byl v obou městských částech zapříčiněn poklesem počtu žen v reprodukčním věku.

V grafu 8 je vidět vývoj hrubé míry porodnosti v městských částech Praze 10 a Praze 4 v porovnání s Hlavním městem Prahou za 15 let. Jedná se o vývoj podílu živě narozených dětí na 1 000 obyvatel. Od začátku zkoumaného období (2005) do jeho konce v roce 2019 měla hrubá míra porodnosti ve zmíněných oblastech kolísavou tendenci. Nejvyšší hodnota hrubé míry porodnosti byla v Hlavním městě Praze zaznamenána v roce 2017 stejně jako v městské části v Praze 10. Pouze v roce 2016, 2017 a 2019 přesáhla hodnota hrubé míry porodnosti v Praze 10 (11,82 ‰; 12,29 ‰; 11,43 ‰) hodnotu hrubé míry porodnosti za celou Prahu (11,73 ‰; 11,91 ‰; 11,35 ‰). Co se týká Prahy 4 z grafu 8 je patrný významný rozdíl ve vývoji hrubé míry porodnosti než v Hlavním městě Praze a v MČ Praze 10. Na křivce Prahy 4 jsou zřetelné její dva vysoké jednoleté poklesy. Z roku 2010 na rok 2011 klesla hrubá míra porodnosti v Praze 4 o 1,45 ‰. Po poklesu následoval její několikaletý nárůst, který se zastavil v roce 2015 na hodnotě 11,34 ‰, která byla zároveň její maximální hodnotou za období 2005–2019. Minimální hodnota hrubé míry porodnosti v Praze 4 byla v roce 2007, naopak v Praze 10 a v Praze byla v roce 2005.

Téměř po celé sledované období (2005–2019) vykazovala Praha 4 nižší hodnoty hrubé míry porodnosti než ostatní zkoumané oblasti. Důvodem byl příliš nízký počet živě narozených dětí vzhledem k vyššímu celkovému počtu obyvatel.

Graf 8 Hrubá míra porodnosti v Praze, v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019 (%)

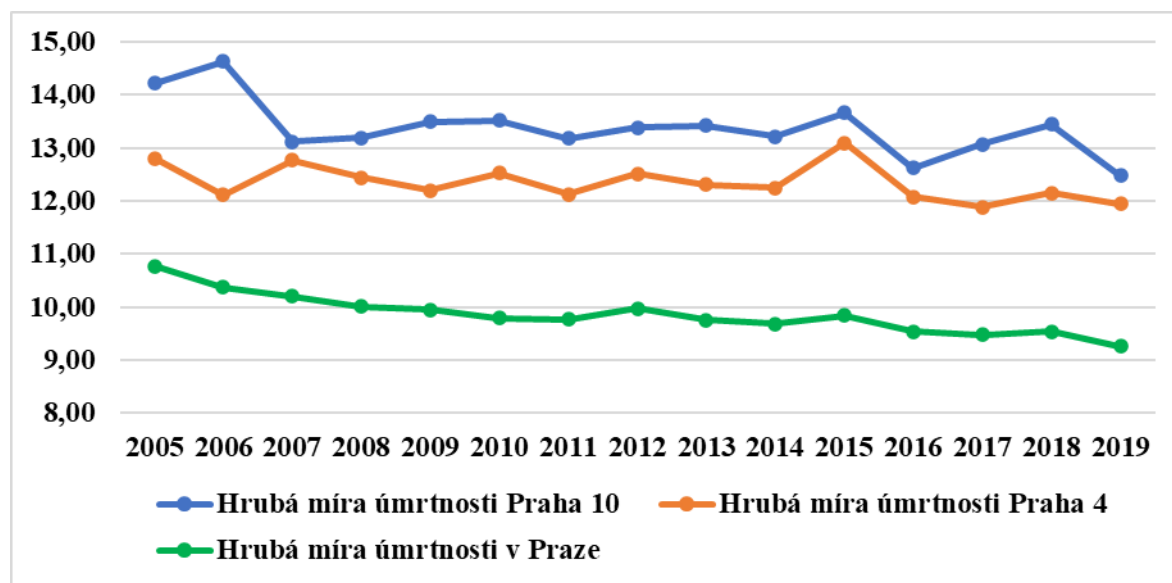
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.3.2 Úmrtnost

Úmrtnost je demografický proces, který je spojen s úmrtím. Demografickým ukazatelem, pomocí kterého se zjišťuje intenzita úmrtnosti, je hrubá míra úmrtnosti. Graf 9 znázorňuje vývoj hrubé míry úmrtnosti v Praze, v Praze 10 a v Praze 4 během sledovaného období 2005–2019. Na rozdíl od vývoje porodnosti v Praze, která převyšovala hodnoty v Praze 10 a v Praze 4, se úmrtnost v Praze pohybuje kolem nižších hodnot. Nejvyšší úmrtnost byla zjištěná v Praze 10, kde se hrubá míra úmrtnosti po celé zkoumané období nedostala pod hodnotu 12,00 %. Její průměrná hodnota činila 13,38 % a její maximální hodnota zaznamenaná v roce 2006 byla 14,63 %. Vysoká míra úmrtnosti v Praze 10 byla způsobená velkým počtem zemřelých osob vzhledem k celkovému počtu obyvatel. V Praze 4 byla sice hrubá míra úmrtnosti nižší, ale i přesto celkem vysoká. Její vývoj měl kolísavou tendenci a průměrná hodnota byla 12,35 %, tudíž o 1,03 % méně než v Praze 10. Naopak hrubá míra úmrtnosti v Hlavním městě Praze měla spíše klesající tendenci. Její průměr dosahoval hodnoty 9,86 %, což bylo o 2,49 % méně než v Praze 4 a dokonce o 3,52 %

méně než v Praze 10. Hrubou míru úmrtnosti především ovlivňuje věková struktura dané populace. V Praze 10 a v Praze 4 se nachází velký počet starších obyvatel, u nichž je vysoké riziko onemocnění a úmrtí. Proto je v těchto oblastech i vyšší počet zemřelých osob. Údaje o středním stavu obyvatelstva, zemřelých osobách a hrubé míře úmrtnosti v Praze 10 a v Praze 4 jsou uvedeny v příloze 20 a za celou Prahu v příloze 21.

Graf 9 Hrubá míra úmrtnosti v Praze, v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019 (%)

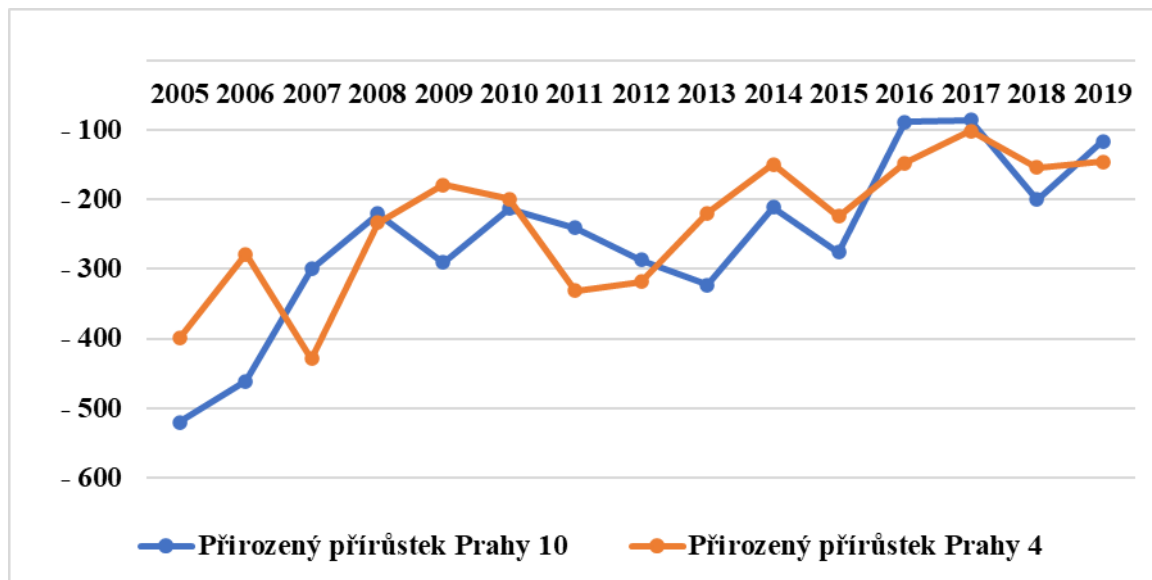
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.3.3 Přirozený přírůstek

Obě městské části měly po celé sledované období záporný přirozený přírůstek viz příloha 22. Pro záporný přirozený přírůstek se používá termín přirozený úbytek, což znamená, že zemřelých bylo více než živě narozených. V grafu 10 je zobrazeno porovnání vývoje přirozeného úbytku Prahy 10 s Prahou 4 v letech 2005–2019. Díky velmi nízké porodnosti a vysoké úmrtnosti byl v obou vybraných městských částech po celé sledované období přirozený úbytek nikoliv přirozený přírůstek. K převaze zemřelých osob nad živě narozenými došlo kvůli zvyšování počtu obyvatel starších 65 let, u kterých je evidována vyšší úmrtnost než u ostatních věkových skupin. Nejvyšší přirozený úbytek (520 osob) byl v Praze 10 v roce 2005, naopak nejnižší (86 osob) byl v roce 2017. V Praze 4 bylo dosaženo maximálního rozdílu počtu zemřelých a živě narozených osob o 2 roky později,

v roce 2007. Minimální přirozený úbytek měl hodnotu 101 osob a byl zaznamenán v roce 2017, tudíž ve stejný rok jako v Praze 10.

Graf 10 Vývoj přirozeného úbytku Prahy 10 a Prahy 4 v letech 2005-2019 (počet osob)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4 Predikce budoucího vývoje počtu obyvatelstva

5.4.1 Budoucí vývoj počtu obyvatelstva Hlavního města Prahy

Pro předpověď budoucího vývoje počtu obyvatelstva v Praze pro rok 2020 a 2021 byly vypočteny parametry lineární a kvadratické trendové funkce. Pomocí indexu determinace vypočítaného v tabulce 3 byla vybrána nejvhodnější trendová funkce pro danou predikci. Hodnotu indexu determinace nejbližší k číslu 1 měla kvadratická trendová funkce, a proto byla vybrána pro předpověď budoucího vývoje počtu obyvatelstva v Praze.

Tabulka 3 Index korelace a determinace lineární a kvadratické trendové funkce

Trendová funkce	Index korelace	Index determinace
Lineární	0,94832	0,89932
Kvadratická	0,94834	0,89936

Zdroj: vlastní zpracování

Dále byl vypočítán bodový a intervalový odhad pro rok 2020 a 2021, který je zaznamenán v tabulce 4. V roce 2020 by mělo žít podle bodového odhadu v Praze celkem 1 321 228 obyvatel, tudíž se oproti předchozímu roku sníží počet obyvatel o 3 049 osob. Intervalový odhad s 95% pravděpodobností říká, že by se měl budoucí počet obyvatel v Praze pohybovat na konci roku 2020 mezi hodnotami 1 307 472 a 1 334 985 osob. Pro rok 2021 je předpokládané zvýšení počtu obyvatelstva na 1 329 979 obyvatel. Oproti roku 2019 se zvýší jeho počet o 5 702 osob. Intervalový odhad počtu obyvatel pro rok 2021 je v rozmezí od 1 316 223 do 1 343 736 osob.

Tabulka 4 Bodový a intervalový odhad celkového počtu obyvatel v Praze pro rok 2020 a 2021

Rok	Bodový odhad	Intervalový odhad ($\alpha = 0,05$)	
		Dolní mez	Horní mez
2020	1 321 228	1 307 472	1 334 985
2021	1 329 979	1 316 223	1 343 736

Zdroj: vlastní zpracování

5.4.2 Budoucí vývoj počtu obyvatelstva Prahy 10 a Prahy 4

Pro predikci očekávaného vývoje počtu obyvatelstva v Praze 10 a v Praze 4 pro rok 2020 a 2021 byly vypočteny parametry lineární a kvadratické trendové funkce zvlášť pro obě městské části. Pomocí indexu determinace, který je vypočten pro Prahu 10 a Prahu 4 v tabulce 5, byla vybrána nejvhodnější trendová funkce pro danou předpověď. Hodnotu indexu determinace nejbližší k číslu 1 měla opět kvadratická trendová funkce, a proto byla vybrána pro predikci budoucího vývoje počtu obyvatel v Praze 10 a v Praze 4.

Tabulka 5 Index determinace lineární a kvadratické trendové funkce Prahy 10 a Prahy 4

Trendová funkce	Index determinace Praha 10	Index determinace Praha 4
Lineární	0,00066	0,02277
Kvadratická	0,00103	0,55592

Zdroj: vlastní zpracování

Bodový a intervalový odhad pro rok 2020 a 2021 je vypočten v tabulce 6. V roce 2020 by se podle bodového odhadu měl počet obyvatel v Praze 10 oproti roku 2019 snížit o 925 osob. V Praze 4 by v roce 2020 mělo mít trvalé bydliště celkem 131 938 obyvatel, což je o 130 osob méně než v předchozím roce. Podle intervalového odhadu by se s 95% pravděpodobností měl budoucí počet obyvatel v Praze 10 pohybovat na konci roku 2020 mezi hodnotami 108 462 a 110 831 osob a v Praze 4 mezi hodnotami 130 962 a 132 915 osob. Pro rok 2021 je předpovídané opětovné snížení počtu obyvatel v Praze 10 na 109 632 osob. Naopak v Praze 4 by se měl zvýšit počet obyvatel v roce 2021 na 132 964 osob. Intervalový odhad počtu obyvatel Prahy 10 pro rok 2021 se pohybuje v rozmezí od 108 448 do 110 817 osob a pro Prahu 4 v rozmezí od 131 988 do 133 941 osob.

Tabulka 6 Bodový a intervalový odhad počtu obyvatel Prahy 10, Prahy 4 pro rok 2020 a 2021

Rok	Bodový odhad Praha 10	Intervalový odhad Praha 10 ($\alpha = 0,05$)		Bodový odhad Praha 4	Intervalový odhad Praha 4 ($\alpha = 0,05$)	
		Dolní mez	Horní mez		Dolní mez	Horní mez
2020	109 646	108 462	110 831	131 938	130 962	132 915
2021	109 632	108 448	110 817	132 964	131 988	133 941

Zdroj: vlastní zpracování

6 Zhodnocení a doporučení

Během let 2005–2019 měl počet obyvatel v Hlavním městě Praze rostoucí tendenci. Oproti začátku sledovaného období (2005) se na konci roku 2019 zvýšil počet obyvatel o 142 667 osob. Významnou část celkového počtu obyvatel tvoří cizinci, kteří mají v Praze trvalé bydliště. Kromě roku 2013 bylo po celé sledované období migrační saldo Prahy v kladných číslech, tudíž počet přistěhovaných osob převyšoval počet vystěhovaných osob. V městských částech Prahy v Praze 10 a v Praze 4 došlo také k nárůstu počtu obyvatel, který ovšem nebyl tak výrazný. Vývoj počtu obyvatel měl ve zmíněných oblastech kolísavou tendenci stejně jako migrační saldo, které se pohybovalo jak v kladných, tak v záporných číslech. Vyšší počet vystěhovaných osob z Prahy 10 a Prahy 4 byl způsoben stěhováním rodin s dětmi na okraj města do nových rodinných domů. Doporučení pro přístup Prahy k migraci je, aby na nárůst počtu cizinců nepohlížela jako na problém, ale naopak ho vnímala jako příležitost. Příležitost pro zachování, rozvoj a kulturní rozmanitost populace. Praha by měla také přispívat ke snadnější sociální integraci cizinců, neboť jejich počet stále stoupá. Většinou se do Prahy stěhují lidé v produktivním věku, což je příznivé rovněž pro tamní ekonomiku.

Demografický vývoj počtu obyvatel v obou městských částech i v celém hlavním městě byl ovlivněn nejen migrací, ale především nízkou porodností a vysokou úmrtností. Nízká porodnost je způsobena odkládáním těhotenství, dáváním přednosti kariéře a cestování. Nicméně existuje několik dalších aspektů, které ovlivňují porodnost. Mezi ně patří např. cenová nedostupnost bytů pro mladou generaci anebo nepříznivé podmínky pro spojení zaměstnání s výchovou dětí. Pro podporu porodnosti, je důležité se zaměřit na zlepšování služeb pro rodiny s dětmi, rozšiřování školek a škol hlavně v okrajových městských částech Prahy. Také nové bytové výstavby, které scházejí zejména ve vnitřním městě a větší množství pracovních příležitostí, přimějí mladé obyvatele Prahy k dřívějšímu zakládání své vlastní rodiny a možná i s větším počtem dětí. Další hrozbou pro Prahu je stárnutí populace, ke kterému dochází především na místech s nedostatečnou již zmiňovanou bytovou výstavbou a nízkou porodností. Což platí i pro městské části Prahu 10 a Prahu 4, kde podíl starších obyvatel ve věku 65 a více let významně převyšuje počet dětí do 14 let. Jelikož stále dochází k postupnému navyšování počtu poproduktivní skupiny obyvatelstva v Praze, je nadále potřeba rozšiřovat pečovatelské služby a sociální zařízení.

7 Závěr

Bakalářská práce hodnotí demografický vývoj Hlavního města Prahy a vybraných městských částí Prahy 10 a Prahy 4 na základě relevantních demografických ukazatelů v letech 2005–2019. Práce se zabývala vývojem počtu obyvatel, jeho pohlavní a věkovou strukturou, migračním a přirozeným přírůstkem. Také byl porovnán vývoj porodnosti a úmrtnosti v Praze 10 a v Praze 4 s celým hlavním městem. Na závěr byl predikován celkový počet obyvatel v Hlavním městě Praze, v Praze 10 a v Praze 4 v roce 2020 a 2021. Podkladové údaje byly získány z databáze Českého statistického úřadu. Ve vlastní práci byly použity statistické metody z oblasti časových řad a indexní analýzy.

Počet obyvatel v Praze měl ve sledovaném období rostoucí tendenci. Oproti roku 2005 došlo na konci roku 2019 k nárůstu počtu obyvatel o 12,07 %. Velkou část populace tvoří cizinci, kteří mají v Praze trvalé bydliště. Migrační saldo a přirozený přírůstek má vliv na celkový počet obyvatel. V roce 2007 byl zaznamenán největší přírůstek stěhováním. Na celkovém přírůstku se podílel z 95,88 %. Z pohledu budoucího vývoje počtu obyvatel v Praze by mělo dojít nejprve v roce 2020 k jeho poklesu a poté v roce 2021 k jeho opětovnému nárůstu. Nárůst počtu obyvatel byl evidován také v Praze 10 a v Praze 4. Nicméně během celého sledovaného období měl spíše kolísavou tendenci. V roce 2020 je jak v Praze 10, tak v Praze 4 očekáván pokles počtu obyvatel oproti roku 2019. Na rozdíl od Prahy 10, kde by měl v roce 2021 počet obyvatel znovu klesnout na 109 632 osob, by měl počet obyvatel v Praze 4 vzrůst na 132 964 osob. Kolísavá tendence vývoje počtu obyvatel v obou městských částech je dána tím, že stále dochází k výkyvům počtu živě narozených a k příliš vysokému počtu zemřelých osob. Navyšování počtu obyvatel během sledovaného období bylo způsobeno především přistěhovanými osobami, neboť v Praze 10 i v Praze 4 byl evidován od roku 2005 do roku 2019 přirozený úbytek. Pozitivní aspekt je, že dochází v obou zkoumaných oblastech ke snižování přirozeného úbytku.

Z hlediska struktury počtu obyvatelstva dle pohlaví lze říct, že podíl mužů v populaci je stále nedostačující. Avšak oproti vývoji počtu žen měl počet mužů v hlavním městě po celé sledované období rostoucí tendenci. Co se týká věkové struktury počtu obyvatel, stále převyšuje počet osob starších 65 let počet dětí ve věku do 14 let.

Při porovnání průměrného věku Prahy s jednotlivými městskými částmi Prahou 10 a Prahou 4, byl zjištěn významný rozdíl. V Praze 10 a v Praze 4 se průměrný věk pohyboval mezi hodnotou 44 a 45 let. Naopak v celé Praze nepřesáhl průměrný věk hranici 42 let. Praha jako celek mládne hlavně díky velkému počtu přistěhovalých osob produktivního věku. Na místech, kde dochází k větší koncentraci starších osob, dochází ke stárnutí populace, což se týká i obou zkoumaných městských částí. Praha 10 i Praha 4 patří k vnitřní části města a lidé produktivního věku se stěhují čím dál tím častěji na okraj hlavního města. V krajních městských částech se nacházejí nové bytové výstavby a rodinné domy, které bývají často levnější než ty v okolí centra Prahy, proto jsou tyto oblasti pro mladé lidi atraktivnějšími.

S velkým množstvím starších osob úzce souvisí vysoký podíl zemřelých osob v jednotlivých letech. V Praze 10 a v Praze 4 převažují starší generace a je to vidět i na přirozeném přírůstku, který byl v letech 2005–2019 záporný. Při porovnání hrubé míry úmrtnosti ve vybraných městských částech s celou Prahou, byla její hodnota nejvyšší v Praze 10. Ačkoliv počet živě narozených v Praze 10 a v Praze 4 od začátku roku 2005 výrazně narostl, jejich počet byl na konci sledovaného období stále nižší, než počet zemřelých osob. V obou městských částech žije velký počet tzv. Havlových dětí, které se narodily po roce 1990, kdy byl zaznamenán velký pokles porodnosti. V současné době se to projevuje na stárnutí populace. Pozitivním rysem je, že hodnota hrubé míry porodnosti Prahy 10 a Prahy 4 na konci roku 2019 oproti začátku sledovaného období (2005) narostla. K 31. 12. 2019 se v Praze 10 dostala na hodnotu 11,43 ‰ a v Praze 4 na hodnotu 10,83 ‰.

Ačkoliv v Praze 10 a v Praze 4 žije stále vyšší počet starších obyvatel, podíl dětí se navyšuje. Obě městské části disponují dostatečným množstvím zdravotnických zařízení a základních a mateřských škol, které vyhledávají především rodiny s dětmi. V celé Praze dochází také k rozvoji dopravní infrastruktury, cyklostezek, sportovních areálů, parků a hřišť, proto je Praha stále atraktivním a oblíbeným místem všech věkových kategorií obyvatelstva.

8 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BURDA, Z. Statistika pro obchodní akademie. 5. upr. vyd. Praha: Fortuna, 2009. 94 s. ISBN 80-7168-963-7.

HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J., FISCHER, J. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.

KALIBOVÁ, K. Úvod do demografie: učební texty. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.

KLUFOVÁ, R., POLÁKOVÁ Z. Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 308 s. ISBN 978-80-7357-546-5

KOSCHIN, F. Demografie poprvé. 2. přeprac. vyd. Praha: Oeconomica, 2005. 122 s. ISBN 80-245-0859-1.

KREBS, V. a kol. Sociální politika. 6. přeprac. a aktual. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 568 s. ISBN 978-80-7478-921-2.

KUNA, Z. Demografický a potravinový problém světa. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 340 s. ISBN 978-80-7357-588-5.

LOUŽEK, M. Populační ekonomie a její důsledky pro účinnost pronatalitních politik. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004. 152 s. ISBN 80-86547-35-3.

MLÁDEK, J. Základy geografie obyvatel'stva. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatel'stvo, 1992. 229 s. ISBN 80-08-00768-0.

PAVLÍK, Z., KALIBOVÁ, K., VODÁKOVÁ, A. Demografie (nejen) pro demografy. 2. upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. 128 s. ISBN 80-85850-30-3.

PAVLÍK, Z., RYCHTAŘÍKOVÁ, J., ŠUBRTOVÁ, A. Základy demografie. 1. vyd. Praha: Academia, 1986. 732 s. ISBN není uvedeno.

PRÁŠILOVÁ, M., SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B. Zdroje a zpracování sociálních a ekonomických dat: učební texty. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2004. 194 s. ISBN 80-213-1189-4.

ROUBÍČEK, V. Úvod do demografie. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1997. 348 s. ISBN 80-85963-43-4.

SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B. Statistické metody II. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2008. 107 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

SVATOŠOVÁ, L., PRÁŠILOVÁ, M. Statistické metody v příkladech. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2008. 212 s. ISBN 978-80-213-1673-7.

ŠOTKOVSKÝ, I. Úvod do studia demografie. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 1996. 158 s. ISBN 80-7078-327-3.

VANDESCHRICK, CH. Demografická analýza. Praha: Univerzita Karlova, 2000. 203 s. ISBN 80-902686-4-1.

VAŇO, B., JURČOVÁ, D., MÉSZÁROS, J. Základy demografie. 1. vyd. Bratislava: Občianske zdruzenie Sociálna práca, 2003. 132 s. ISBN 80-968927-3-8.

Zákonné normy

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

Zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství.

Internetové zdroje

DEMOGRAFICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2005. Demografické procesy [online]. Demografické informační centrum. [cit. 2020-08-17]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_procesy=

CHYTIL, D. O problémech statistiky migrace. Statistika a My: Měsíčník Českého statistického úřadu [online]. 2014, roč. 4, č. 2. [cit. 2021-01-28]. ISSN 1804-7149. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2014/02/18041402.pdf>

JÁNSKÁ, E. Sociální integrace cizinců. Demografie, revue pro výzkum populačního vývoje [online]. 2018, roč. 60, č. 1. [cit. 2021-01-28]. ISSN 1805-2991. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/61449042/Demografie+1_2018.pdf/

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2020. Statistická ročenka Hl. m. Prahy [online]. Český statistický úřad. [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-hl-m-prahy-2020>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2019. Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje hl. m. Prahy [online]. Český statistický úřad. [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-hl-m-prahy-2019>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2014. Základní charakteristika území, sídelní a správní struktura. Charakteristika hlavního města Prahy [online]. Český statistický úřad. [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-1131-05-casova_rada-2_1_charakteristika_hlavniho_mesta_prahy

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 10, 2013. Seznámení s městskou částí Praha 10 [online]. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://praha10.cz/mestska-cast/o-praze-10/seznameni-s-mestskou-casti>

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 4, 2013. O Praze 4 [online]. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha4.cz/O-Praze-4>

PRAHA.EU: portál hlavního města Prahy, 2021. Městské části [online]. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/index.html

STRAŠILOVÁ, G. „Husákovy“ versus „Havlovy děti“. Statistika a My: Měsíčník Českého statistického úřadu [online]. 2013, roč. 3, č. 11-12. [cit. 2021-03-06]. ISSN 1804-7149. Dostupné z: https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2014/01/statistika_a_my.pdf

9 Přílohy

Příloha 1 Městské části Hlavního města Prahy	59
Příloha 2 Elementární charakteristiky počtu obyvatel v Praze v letech 2005-2019	60
Příloha 3 Vývoj migračního salda v Praze v letech 2005-2019	60
Příloha 4 Vývoj přirozeného přírůstku v Praze v letech 2005-2019.....	61
Příloha 5 Vývoj počtu obyvatel v Praze v letech 2005-2019.....	61
Příloha 6 Podíly počtu obyvatel v Praze 10 a v Praze 4 z celé Prahy v letech 2005-2019 ..	62
Příloha 7 Elementární charakteristiky počtu obyvatel v Praze 4 v letech 2005-2019	62
Příloha 8 Elementární charakteristiky počtu obyvatel v Praze 10 v letech 2005-2019	63
Příloha 9 Počet přistěhovalých a vystěhovalých osob v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019.....	63
Příloha 10 Vývoj migračního salda v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019	64
Příloha 11 Struktura počtu obyvatel dle pohlaví v Praze v letech 2005-2019	64
Příloha 12 Věková struktura počtu obyvatelstva v Praze v letech 2005-2019.....	65
Příloha 13 Vývoj průměrného věku v ČR a v Praze v letech 2005-2019	65
Příloha 14 Struktura počtu obyvatel dle pohlaví v Praze 10 v letech 2005-2019.....	66
Příloha 15 Struktura počtu obyvatel dle pohlaví v Praze 4 v letech 2005-2019.....	66
Příloha 16 Věková struktura počtu obyvatelstva v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019	67
Příloha 17 Průměrný věk v Praze 10 a v Praze 4 v porovnání s Prahou v letech 2005-2019	67
Příloha 18 Porodnost v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019	68
Příloha 19 Porodnost v Praze v letech 2005-2019	68
Příloha 20 Úmrtnost v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019.....	69
Příloha 21 Úmrtnost v Praze v letech 2005-2019	69
Příloha 22 Vývoj přirozeného přírůstku v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019	70

Příloha 1 Městské části Hlavního města Prahy

Městské části Hlavního města Prahy		
Praha 1	Praha 20	Praha-Lipence
Praha 2	Praha 21	Praha-Lochkov
Praha 3	Praha 22	Praha-Lysolaje
Praha 4	Praha-Benice	Praha-Nebušice
Praha 5	Praha-Běchovice	Praha-Nedvězí
Praha 6	Praha-Březiněves	Praha-Petrovice
Praha 7	Praha-Čakovice	Praha-Přední Kopanina
Praha 8	Praha-Řáblice	Praha-Řeporyje
Praha 9	Praha-Dolní Chabry	Praha-Satalice
Praha 10	Praha-Dolní Měcholupy	Praha-Slivenec
Praha 11	Praha-Dolní Počernice	Praha-Suchdol
Praha 12	Praha-Dubeč	Praha-Šeberov
Praha 13	Praha-Klánovice	Praha-Štěrboholy
Praha 14	Praha-Koloděje	Praha-Troja
Praha 15	Praha-Kolovraty	Praha-Újezd
Praha 16	Praha-Královice	Praha-Velká Chuchle
Praha 17	Praha-Křeslice	Praha-Vinoř
Praha 18	Praha-Kunratice	Praha-Zbraslav
Praha 19	Praha-Libuš	Praha-Zličín

Zdroj: Praha.eu, vlastní zpracování

Příloha 2 Elementární charakteristiky počtu obyvatel v Praze v letech 2005-2019

Rok	Celkový počet obyvatel	První absolutní diference	Koeficient růstu	Tempo růstu (v %)	Bazický index
2005	1 181 610	-	-	-	1,0000
2006	1 188 126	6 516	1,0055	100,55	1,0055
2007	1 212 097	23 971	1,0202	102,02	1,0258
2008	1 233 211	21 114	1,0174	101,74	1,0437
2009	1 249 026	15 815	1,0128	101,28	1,0571
2010	1 257 158	8 132	1,0065	100,65	1,0639
2011	1 241 664	-15 494	0,9877	98,77	1,0508
2012	1 246 780	5 116	1,0041	100,41	1,0552
2013	1 243 201	- 3 579	0,9971	99,71	1,0521
2014	1 259 079	15 878	1,0128	101,28	1,0656
2015	1 267 449	8 370	1,0066	100,66	1,0726
2016	1 280 508	13 059	1,0103	101,03	1,0837
2017	1 294 513	14 005	1,0109	101,09	1,0956
2018	1 308 632	14 119	1,0109	101,09	1,1075
2019	1 324 277	15 645	1,0120	101,20	1,1207
Průměr	1 252 489	10 191	1,0082	-	-

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 3 Vývoj migračního salda v Praze v letech 2005-2019

Rok	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační saldo
2005	40 482	28 713	11 769
2006	45 061	38 801	6 260
2007	54 811	31 827	22 984
2008	47 194	28 150	19 044
2009	38 094	24 402	13 692
2010	33 461	27 855	5 606
2011	28 291	22 540	5 751
2012	32 194	28 843	3 351
2013	30 473	35 770	- 5 297
2014	40 332	26 960	13 372
2015	33 711	27 680	6 031
2016	36 901	26 630	10 271
2017	37 976	27 096	10 880
2018	40 503	29 427	11 076
2019	42 328	29 438	12 890

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 4 Vývoj přirozeného přírůstku v Praze v letech 2005-2019

Rok	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek
2005	11 943	12 673	- 730
2006	12 530	12 274	256
2007	13 195	12 208	987
2008	14 339	12 269	2 070
2009	14 488	12 365	2 123
2010	14 792	12 266	2 526
2011	13 968	12 092	1 876
2012	14 176	12 411	1 765
2013	13 867	12 149	1 718
2014	14 624	12 118	2 506
2015	14 759	12 420	2 339
2016	14 929	12 141	2 788
2017	15 324	12 199	3 125
2018	15 460	12 417	3 043
2019	14 933	12 178	2 755

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 5 Vývoj počtu obyvatel v Praze v letech 2005-2019

Rok	Celkový počet obyvatel	Přirozený přírůstek	Migrační saldo	Celkový přírůstek
2005	1 181 610	- 730	11 769	11 039
2006	1 188 126	256	6 260	6 516
2007	1 212 097	987	22 984	23 971
2008	1 233 211	2 070	19 044	21 114
2009	1 249 026	2 123	13 692	15 815
2010	1 257 158	2 526	5 606	8 132
2011	1 241 664	1 876	5 751	7 627
2012	1 246 780	1 765	3 351	5 116
2013	1 243 201	1 718	- 5 297	- 3 579
2014	1 259 079	2 506	13 372	15 878
2015	1 267 449	2 339	6 031	8 370
2016	1 280 508	2 788	10 271	13 059
2017	1 294 513	3 125	10 880	14 005
2018	1 308 632	3 043	11 076	14 119
2019	1 324 277	2 755	12 890	15 645

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 6 Podíly počtu obyvatel v Praze 10 a v Praze 4 z celé Prahy v letech 2005-2019

Rok	Celkový počet obyvatel Prahy	Celkový počet obyvatel Prahy 10	Podíl počtu obyvatel Prahy 10 (v %)	Celkový počet obyvatel Prahy 4	Podíl počtu obyvatel Prahy 4 (v %)
2005	1 181 610	107 989	9,14	129 181	10,93
2006	1 188 126	108 609	9,14	128 868	10,85
2007	1 212 097	110 516	9,12	129 752	10,70
2008	1 233 211	111 685	9,06	130 287	10,56
2009	1 249 026	111 048	8,89	129 475	10,37
2010	1 257 158	110 971	8,83	128 431	10,22
2011	1 241 664	108 998	8,78	127 723	10,29
2012	1 246 780	109 074	8,75	127 633	10,24
2013	1 243 201	108 477	8,73	126 944	10,21
2014	1 259 079	108 993	8,66	128 063	10,17
2015	1 267 449	108 756	8,58	128 259	10,12
2016	1 280 508	109 336	8,54	128 301	10,02
2017	1 294 513	109 790	8,48	128 455	9,92
2018	1 308 632	109 955	8,40	130 901	10,00
2019	1 324 277	110 571	8,35	132 068	9,97
Průměr	1 252 489	109 651	8,76	128 956	10,30

Příloha 7 Elementární charakteristiky počtu obyvatel v Praze 4 v letech 2005-2019

Rok	Celkový počet obyvatel	První absolutní diference	Koeficient růstu	Tempo růstu (v %)	Bazický index
2005	129 181	-	-	-	1,0000
2006	128 868	- 313	0,9976	99,76	0,9976
2007	129 752	884	1,0069	100,69	1,0044
2008	130 287	535	1,0041	100,41	1,0086
2009	129 475	- 812	0,9938	99,38	1,0023
2010	128 431	- 1 044	0,9919	99,19	0,9942
2011	127 723	- 708	0,9945	99,45	0,9887
2012	127 633	- 90	0,9993	99,93	0,9880
2013	126 944	- 689	0,9946	99,46	0,9827
2014	128 063	1 119	1,0088	100,88	0,9913
2015	128 259	196	1,0015	100,15	0,9929
2016	128 301	42	1,0003	100,03	0,9932
2017	128 455	154	1,0012	100,12	0,9944
2018	130 901	2 446	1,0190	101,90	1,0133
2019	132 068	1 167	1,0089	100,89	1,0223
Průměr	128 956	206	1,0016	-	-

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 8 Elementární charakteristiky počtu obyvatel v Praze 10 v letech 2005-2019

Rok	Celkový počet obyvatel	První absolutní diference	Koeficient růstu	Tempo růstu (v %)	Bazický index
2005	107 989	-	-	-	1,0000
2006	108 609	620	1,0057	100,57	1,0057
2007	110 516	1 907	1,0176	101,76	1,0234
2008	111 685	1 169	1,0106	101,06	1,0342
2009	111 048	- 637	0,9943	99,43	1,0283
2010	110 971	- 77	0,9993	99,93	1,0276
2011	108 998	- 1 973	0,9822	98,22	1,0093
2012	109 074	76	1,0007	100,07	1,0100
2013	108 477	- 597	0,9945	99,45	1,0045
2014	108 993	516	1,0048	100,48	1,0093
2015	108 756	- 237	0,9978	99,78	1,0071
2016	109 336	580	1,0053	100,53	1,0125
2017	109 790	454	1,0042	100,42	1,0167
2018	109 955	165	1,0015	100,15	1,0182
2019	110 571	616	1,0056	100,56	1,0239
Průměr	109 651	184	1,0017	-	-

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 9 Počet přistěhovalých a vystěhovalých osob v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019

Rok	Přistěhovalí Praha 10	Vystěhovalí Praha 10	Přistěhovalí Praha 4	Vystěhovalí Praha 4
2005	5 674	4 482	6 139	5 709
2006	6 653	5 572	6 831	6 866
2007	8 119	5 912	9 180	7 867
2008	7 399	6 010	7 523	6 755
2009	5 964	6 311	6 444	7 077
2010	5 927	5 791	5 746	6 591
2011	5 210	5 236	5 563	5 558
2012	5 760	5 397	6 095	5 867
2013	5 552	5 826	5 858	6 328
2014	6 126	5 399	6 683	5 415
2015	5 365	5 326	6 294	5 874
2016	5 669	5 001	6 079	5 890
2017	5 527	4 987	5 825	5 570
2018	5 749	5 384	8 426	5 826
2019	5 878	5 146	7 292	5 979
Průměr	6 038	5 452	6 665	6 211

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 10 Vývoj migračního salda v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019

Rok	Migrační saldo Prahy 10	Migrační saldo Prahy 4
2005	1 192	430
2006	1 081	- 35
2007	2 207	1 313
2008	1 389	768
2009	- 347	- 633
2010	136	- 845
2011	- 26	5
2012	363	228
2013	- 274	- 470
2014	727	1 268
2015	39	420
2016	668	189
2017	540	255
2018	365	2 600
2019	732	1 313
Součet	8 792	6 806
Průměr	586	454

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 11 Struktura počtu obyvatel dle pohlaví v Praze v letech 2005-2019

Rok	Počet obyvatel	Počet žen	Počet mužů	Podíl žen (v %)	Podíl mužů (v %)	Index feminity	Index maskulinity
2005	1 181 610	615 068	566 542	52,05	47,95	109	92
2006	1 188 126	617 245	570 881	51,95	48,05	108	92
2007	1 212 097	626 369	585 728	51,68	48,32	107	94
2008	1 233 211	634 173	599 038	51,42	48,58	106	94
2009	1 249 026	640 710	608 316	51,30	48,70	105	95
2010	1 257 158	645 086	612 072	51,31	48,69	105	95
2011	1 241 664	638 677	602 987	51,44	48,56	106	94
2012	1 246 780	641 296	605 484	51,44	48,56	106	94
2013	1 243 201	640 588	602 613	51,53	48,47	106	94
2014	1 259 079	648 703	610 376	51,52	48,48	106	94
2015	1 267 449	652 780	614 669	51,50	48,50	106	94
2016	1 280 508	658 943	621 565	51,46	48,54	106	94
2017	1 294 513	664 963	629 550	51,37	48,63	106	95
2018	1 308 632	670 623	638 009	51,25	48,75	105	95
2019	1 324 277	676 991	647 286	51,12	48,88	105	96
Průměr	1 252 489	644 814	607 674	51,49	48,51	106	94

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 12 Věková struktura počtu obyvatelstva v Praze v letech 2005-2019

Rok	Celkový počet obyvatel	Věkové skupiny						Index stáří
		0–14	15–64	65 a více	0–14 (v %)	15–64 (v %)	65 a více (v %)	
2005	1 181 610	145 364	851 820	184 426	12,30	72,09	15,61	126,87
2006	1 188 126	144 560	857 342	186 224	12,17	72,16	15,67	128,82
2007	1 212 097	146 466	876 107	189 524	12,08	72,28	15,64	129,40
2008	1 233 211	150 109	887 943	195 159	12,17	72,00	15,83	130,01
2009	1 249 026	155 238	892 744	201 044	12,43	71,48	16,10	129,51
2010	1 257 158	161 294	889 974	205 890	12,83	70,79	16,38	127,65
2011	1 241 664	164 659	863 497	213 508	13,26	69,54	17,20	129,67
2012	1 246 780	170 253	856 494	220 033	13,66	68,70	17,65	129,24
2013	1 243 201	175 353	842 806	225 042	14,10	67,79	18,10	128,34
2014	1 259 079	182 500	846 961	229 618	14,49	67,27	18,24	125,82
2015	1 267 449	188 832	844 932	233 685	14,90	66,66	18,44	123,75
2016	1 280 508	194 897	846 980	238 631	15,22	66,14	18,64	122,44
2017	1 294 513	201 232	850 044	243 237	15,54	65,67	18,79	120,87
2018	1 308 632	206 668	854 866	247 098	15,79	65,33	18,88	119,56
2019	1 324 277	210 847	862 264	251 166	15,92	65,11	18,97	119,12
Průměr	1 252 489	173 218	861 652	217 619	13,79	68,87	17,34	126,07

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 13 Vývoj průměrného věku v ČR a v Praze v letech 2005-2019

Rok	Průměrný věk v ČR	Průměrný věk v Praze
2005	40,0	41,7
2006	40,2	41,8
2007	40,3	41,7
2008	40,5	41,6
2009	40,6	41,5
2010	40,8	41,5
2011	41,1	41,8
2012	41,3	41,9
2013	41,5	42,0
2014	41,7	41,9
2015	41,9	41,9
2016	42,0	41,9
2017	42,2	41,9
2018	42,3	41,9
2019	42,5	41,9

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 14 Struktura počtu obyvatel dle pohlaví v Praze 10 v letech 2005-2019

Rok	Počet obyvatel	Počet žen	Počet mužů	Podíl žen (v %)	Podíl mužů (v %)	Index femininity	Index maskulinity
2005	107 989	57 478	50 511	53,23	46,77	114	88
2006	108 609	57 646	50 963	53,08	46,92	113	88
2007	110 516	58 336	52 180	52,79	47,21	112	89
2008	111 685	58 555	53 130	52,43	47,57	110	91
2009	111 048	58 346	52 702	52,54	47,46	111	90
2010	110 971	58 298	52 673	52,53	47,47	111	90
2011	108 998	57 335	51 663	52,60	47,40	111	90
2012	109 074	57 249	51 825	52,49	47,51	110	91
2013	108 477	57 086	51 391	52,62	47,38	111	90
2014	108 993	57 443	51 550	52,70	47,30	111	90
2015	108 756	57 270	51 486	52,66	47,34	111	90
2016	109 336	57 551	51 785	52,64	47,36	111	90
2017	109 790	57 681	52 109	52,54	47,46	111	90
2018	109 955	57 684	52 271	52,46	47,54	110	91
2019	110 571	57 887	52 684	52,35	47,65	110	91
Průměr	109 651	57 723	51 928	52,64	47,36	111	90

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 15 Struktura počtu obyvatel dle pohlaví v Praze 4 v letech 2005-2019

Rok	Počet obyvatel	Počet žen	Počet mužů	Podíl žen (v %)	Podíl mužů (v %)	Index femininity	Index maskulinity
2005	129 181	68 096	61 085	52,71	47,29	111	90
2006	128 868	67 917	60 951	52,70	47,30	111	90
2007	129 752	68 129	61 623	52,51	47,49	111	90
2008	130 287	68 242	62 045	52,38	47,62	110	91
2009	129 475	67 878	61 597	52,43	47,57	110	91
2010	128 431	67 406	61 025	52,48	47,52	110	91
2011	127 723	67 060	60 663	52,50	47,50	111	90
2012	127 633	67 076	60 557	52,55	47,45	111	90
2013	126 944	66 786	60 158	52,61	47,39	111	90
2014	128 063	67 351	60 712	52,59	47,41	111	90
2015	128 259	67 306	60 953	52,48	47,52	110	91
2016	128 301	67 392	60 909	52,53	47,47	111	90
2017	128 455	67 456	60 999	52,51	47,49	111	90
2018	130 901	68 346	62 555	52,21	47,79	109	92
2019	132 068	68 594	63 474	51,94	48,06	108	93
Průměr	128 956	67 669	61 287	52,48	47,52	110	91

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 16 Věková struktura počtu obyvatelstva v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019

Rok	Věkové skupiny							
	Praha 10				Praha 4			
	0–14	15–64	65 a více	Index stáří	0–14	15–64	65 a více	Index stáří
2005	11 707	71 934	24 348	207,98	14 499	87 022	27 660	190,77
2006	11 740	72 635	24 234	206,42	14 161	86 733	27 974	197,54
2007	11 887	74 375	24 254	204,04	13 917	87 451	28 384	203,95
2008	12 127	75 051	24 507	202,09	13 977	87 284	29 026	207,67
2009	12 428	73 823	24 797	199,53	14 075	85 857	29 543	209,90
2010	12 893	73 282	24 796	192,32	14 195	84 365	29 871	210,43
2011	12 970	71 105	24 923	192,16	15 210	82 082	30 431	200,07
2012	13 275	70 776	25 023	188,50	15 648	81 263	30 722	196,33
2013	13 565	69 867	25 045	184,63	16 099	80 158	30 687	190,61
2014	14 162	69 826	25 005	176,56	16 846	80 612	30 605	181,68
2015	14 571	69 232	24 953	171,25	17 482	80 367	30 410	173,95
2016	15 160	69 231	24 945	164,54	18 063	79 908	30 330	167,91
2017	15 721	69 184	24 885	158,29	18 485	79 738	30 232	163,55
2018	16 094	69 155	24 706	153,51	18 972	81 810	30 119	158,76
2019	16 473	69 433	24 665	149,73	19 267	82 752	30 049	155,96

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 17 Průměrný věk v Praze 10 a v Praze 4 v porovnání s Prahou v letech 2005-2019

Rok	Průměrný věk v Praze	Průměrný věk v Praze 10	Průměrný věk v Praze 4
2005	41,73	44,95	44,57
2006	41,81	44,83	44,67
2007	41,73	44,62	44,63
2008	41,63	44,46	44,57
2009	41,58	44,47	44,66
2010	41,57	44,41	44,78
2011	41,87	44,64	44,82
2012	41,91	44,63	44,84
2013	42,00	44,67	44,90
2014	41,96	44,48	44,68
2015	41,95	44,40	44,56
2016	41,95	44,24	44,52
2017	41,94	44,08	44,46
2018	41,92	43,97	44,23
2019	41,90	43,90	44,15

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 18 Porodnost v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019

Rok	Střední stav Praha 10	Živě narození Praha 10	Hrubá míra porodnosti Praha 10	Střední stav Praha 4	Živě narození Praha 4	Hrubá míra porodnosti Praha 4
2005	107 610	1 010	9,39	129 400	1 258	9,72
2006	108 195	1 122	10,37	128 826	1 283	9,96
2007	109 095	1 132	10,38	129 575	1 226	9,46
2008	111 219	1 248	11,22	130 088	1 386	10,65
2009	111 475	1 215	10,90	129 968	1 407	10,83
2010	110 739	1 284	11,59	128 951	1 417	10,99
2011	109 086	1 197	10,97	127 849	1 220	9,54
2012	108 914	1 171	10,75	127 616	1 280	10,03
2013	108 709	1 136	10,45	127 252	1 347	10,59
2014	108 620	1 225	11,28	127 664	1 415	11,08
2015	108 850	1 212	11,13	128 096	1 453	11,34
2016	108 857	1 287	11,82	128 448	1 405	10,94
2017	109 438	1 345	12,29	128 268	1 424	11,10
2018	109 800	1 277	11,63	129 875	1 424	10,96
2019	110 134	1 259	11,43	131 214	1 421	10,83
Průměr	109 383	1 208	11,04	128 873	1 358	10,54

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 19 Porodnost v Praze v letech 2005-2019

Rok	Střední stav	Živě narození	Hrubá míra porodnosti
2005	1 176 116	11 943	10,15
2006	1 183 576	12 530	10,59
2007	1 196 454	13 195	11,03
2008	1 225 281	14 339	11,70
2009	1 242 956	14 488	11,66
2010	1 251 726	14 792	11,82
2011	1 237 943	13 968	11,28
2012	1 243 695	14 176	11,40
2013	1 244 762	13 867	11,14
2014	1 251 075	14 624	11,69
2015	1 262 507	14 759	11,69
2016	1 272 732	14 929	11,73
2017	1 286 554	15 324	11,91
2018	1 301 135	15 460	11,88
2019	1 315 311	14 933	11,35
Průměr	1 246 122	14 222	11,40

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 20 Úmrtnost v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019

Rok	Střední stav Praha 10	Zemřelí Praha 10	Hrubá míra úmrtnosti Praha 10	Střední stav Praha 4	Zemřelí Praha 4	Hrubá míra úmrtnosti Praha 4
2005	107 610	1 530	14,22	129 400	1 657	12,81
2006	108 195	1 583	14,63	128 826	1 561	12,12
2007	109 095	1 432	13,13	129 575	1 655	12,77
2008	111 219	1 468	13,20	130 088	1 619	12,45
2009	111 475	1 505	13,50	129 968	1 586	12,20
2010	110 739	1 497	13,52	128 951	1 616	12,53
2011	109 086	1 438	13,18	127 849	1 551	12,13
2012	108 914	1 458	13,39	127 616	1 598	12,52
2013	108 709	1 459	13,42	127 252	1 566	12,31
2014	108 620	1 436	13,22	127 664	1 564	12,25
2015	108 850	1 488	13,67	128 096	1 677	13,09
2016	108 857	1 375	12,63	128 448	1 552	12,08
2017	109 438	1 431	13,08	128 268	1 525	11,89
2018	109 800	1 477	13,45	129 875	1 578	12,15
2019	110 134	1 375	12,48	131 214	1 567	11,94
Průměr	109 383	1 463	13,38	128 873	1 591	12,35

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 21 Úmrtnost v Praze v letech 2005-2019

Rok	Střední stav	Zemřelí	Hrubá míra úmrtnosti
2005	1 176 116	12 673	10,78
2006	1 183 576	12 274	10,37
2007	1 196 454	12 208	10,20
2008	1 225 281	12 269	10,01
2009	1 242 956	12 365	9,95
2010	1 251 726	12 266	9,80
2011	1 237 943	12 092	9,77
2012	1 243 695	12 411	9,98
2013	1 244 762	12 149	9,76
2014	1 251 075	12 118	9,69
2015	1 262 507	12 420	9,84
2016	1 272 732	12 141	9,54
2017	1 286 554	12 199	9,48
2018	1 301 135	12 417	9,54
2019	1 315 311	12 178	9,26
Průměr	1 246 122	12 279	9,86

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 22 Vývoj přirozeného přírůstku v Praze 10 a v Praze 4 v letech 2005-2019

Rok	Přirozený přírůstek Prahy 10	Přirozený přírůstek Prahy 4
2005	- 520	- 399
2006	- 461	- 278
2007	- 300	- 429
2008	- 220	- 233
2009	- 290	- 179
2010	- 213	- 199
2011	- 241	- 331
2012	- 287	- 318
2013	- 323	- 219
2014	- 211	- 149
2015	- 276	- 224
2016	- 88	- 147
2017	- 86	- 101
2018	- 200	- 154
2019	- 116	- 146
Součet	- 3 832	- 3 506
Průměr	- 255	- 234

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování